SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 134. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 17, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ЛИПНЯ 1991 Ч. 134. РІК XCVIII.

УАКР ВІТАЄ УКРАЇНУ В РОКОВИНИ СУВЕРЕНІТЕТУ

Джерзі Сити, Н.Дж. — З уваги на те, що 16-го липня припадає перша річниця проголошення декларації про державний суверенітет України, Українська Американська Координаційна Рада вислала листа до Ігоря Юхновського, голови Народної Ради депутатів Верховної Ради України з привітаннями і бажаннями успіхів у змаганнях на шляху до осягнення повної самостійности і незалежности.

Президія УАКР запевняє у цьому листі свою готовість допомагати і далі Україні у змаганні до великої мети і стверджує, що турботи і радості України є радощами і смутками української діяспори, яка з великим напруженням слідкує за подіями та висловлює „признання депутатам до Верховної Ради, які не залежно від тиску відважно борються і захищають права українського народу".

Як відомо, Верховна Рада України схвалила закон про релігійні і національні свята, в тому і 16-го липня треба вважати Днем Незалежности України.

Листа з привітаннями підписали Уляна Дячук — голова, д-р Роман Барановський — секретар і д-р Богдан Шебунчак — голова Крайової Ради.

Скликають народне віче

Київ (УНІАР). — Тут 11-го липня Рух і УРП закликали провести на підтримку прагнення України до незалежности народне віче.

Віче відбудеться у Києві 15-го вересня, напередодні повторного розгляду Верховною Радою УССР проєкту союзного договору. Зранку учасники віча, на яке запрошуються громадяни з усіх кінців України, пройдуть центральними вулицями міста, а після 2-ої години біля Республіканського стадіону розпочнеться мітинґ. По закінченні мітинґу відбудеться маніфестація Хрещатиком до Площі Незалежности.

Відбудеться військовий з'їзд України

Київ (УНІАР). — Тут 27-28-го липня у Будинку Вчителя відбудеться 4-ий військовий з'їзд України. Три попередніх пройшли в цьому ж будинку за часів УНР.

Як повідомив голова військової колеґії Руху Віталій Чечило, на з'їзді обговорюватимуть такі питання: політична ситуація в Україні, проблеми відродження збройних сил республіки, державно-правові питання військовослужбовців, утворення комітету офіцерів України. На з'їзд запрошені, незалежно від національности і теперішнього місця служби, старшини — громадяни України, які тут народилися і вважають Україну своєю батьківщиною та хочуть їй служити.

Заарештовано М. Серваса

Київ (УНІАР). — Тут у суботу, 13-го липня, заарештовано і жорстоко побито члена УРП зі Львова Михайла Серваса, який під час пікетування 5-го липня в Києві на майдані Незалежности з приводу приїзду в Україну Міхаїла Ґорбачова, кинув під ноги президентові СССР, коли він вийшов з автомобіля на Хрещатик, кілька книг з творами Леніна.

Від 5-го липня М. Серваса тримають у камері попереднього ув'язнення на станції Дарниця, не повідомляючи родичів. В перший день арешту Сервас оголосив голодівку, вимагаючи лікарського обстеження і встановлення факту побиття. Міліція привезла його до лікаря-психіятра і той після розмови з арештованим засвідчив, що психічних відхилень чи захворювань у Серваса нема.

Капеля Бандуристів повернулася з України

Дітройт (Пресова Служба Капелі Бандуристів). — Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка успішно відбула свою місійну концертову поїздку по більших містах України і щасливо повернулася на американський континент.

Поїздка капелі набрала історичного значення у піднесенні національної свідомости і патріотизму у східніх і південних частинах України, де ці елементи були найбільш приспані роками протиукраїнської акції совєтського уряду.

Концертова поїздка капелі відбулася без перешкод. Концертові залі були переповнені. Успіх капелі був небувалий в її історії. Українська преса, перефразовуючи відомі слова Юлія Цезаря, писала: „Капеля прийшла, заспівала і перемогла". І перемогла у всіх відношеннях, бо й переважила професійну державну капелю УССР.

В КИЄВІ ВІДЗНАЧИЛИ РОКОВИНИ СУВЕРЕНІТЕТУ

Київ (УНІАР). — Тут в суботу, 13-го липня, у Республіканському Палаці „Україна" відбулися офіційні врочисті збори, присвячені святкуванню річниці проголошення декларації про державний суверенітет України.

З цієї нагоди перед палацом відбулося пікетування з гаслами: „Пане Кравчук, досить суверенної демагогії! Потрібні конкретні справи". „Чи довго ще на цім світі катам панувати?" „Святкуєте річницю, а що ви зробили для суверенітету?" та іншими. Вигуками обурення зустріли пікетувальники Митрополита РПЦ Філарета і народного депутата Олександра Коцюбу, який був ніби демократом до виборів, а як став членом парляменту, то перейшов до групи 239.

Урочистості розпочалися виконанням совєтського гимну УССР, який присутні вшанували вставанням. Виступили голова Верховної Ради України Леонід Кравчук і народний артист УССР Анатолій Мокренко. Учасники зборів прийняли звернення до українського народу, а коли до залі внесли синьо-жовті прапори, то зустріли їх оплесками. На цих же зборах вперше на офіційному рівні пролунав національний гимн „Ще не вмерла Україна".

У вівторок 16-го липня біля Центрального стадіону в Києві відбувся багатолюдний мітинґ, організовані Товариством Захисників декларації про державний суверенітет. Мітинґ пройшов під гаслом „Суверенність України. Міти і реальність". Виступили представники Руху, УМА, Меджлісу (кримського) і представники Вільного Козацтва. Прозвучали заклики до проведення всенародного віча та до 2-годинного попереджувального всеукраїнського страйку напередодні повторного розгляду Верховною Радою України проєкту союзного договору, яке розпочнеться 15-го вересня. Учасники мітинґу зібрали пожертви для допомоги новітнім політв'язням.

Р. і Л. Іваницькі популяризують українство

Джерзі Сити, Н.Дж. — Відомі громадяни, колишні мешканці Ню Йорку, а тепер перебуваючі постійно на Фльориді Роман і Леся Іваницькі викликали своєю релігійністю та своїм українським патріотизмом зацікавлення місцевої американської преси.

І так в „Сарасота Гералд Трібюн" з 22-го червня появилася велика кольорова знімка Р. і Л. Іваницьких у вишиваних сорочках та з великою вервицею на стіні, прикрашеною українським рушником. Зі знімкою на першій сторінці часопису є репортаж про це подружжя пера Гіт Фостера під назвою „Півсторіччя не знищило чудесного урятування українців". В репортажі, який прикрашений картою України і поясненням, що українська республіка має 50 мільйонів населення, американська журналістка передає розповідь Р. Іваницького, як він двічі врятувався від смерти, спершу з большевицьких рук, а відтак німецьких, а також д-ра Володимира Короля і його дружини Олени, яких стрінула подібна доля.

Цей репортаж пов'язаний з 50-річчям німецького походу на схід та при тому заявою українців із Західньої України, тепер мешканців Фльориди, що для них совєтський наїзд був однаково жахливий, як і німецький, і що вони тут в ЗСА відчули справжню свободу.

В американському католицькому часописі „Фльорида Католік" з 21-го червня журналістка Сузан Ерл також пише про Р. та Л. Іваницьких, але тут підкреслена глибока віра подружжя та їхня праця на тому полі із ЗСА в Україну. Репортерка подає, що Іваницькі одного разу вислали 50,000 карточок з молитвами в Україну, а тепер не перестають висилати біблії, молитовники, вервички та інші релігійні матеріяли. Часопис вмістив також відомий широко і друкований у багатьох виданнях спомин Р. Іваницького п.з. „Через вервицю з хліба на волю", в якому підкреслена щира віра у поміч Матері Божої.

М. Ґорбачов чваниться пляном

Москва. — Агентство Ассошіейтед Пресс повідомило в кінці цього тижня, що Міхаїл Ґорбачов, виступивши перед своєю важливою поїздкою до Лондону на зустріч з представниками „великої сімки", схарактеризував на сесії Верховної Ради СССР стан соціяльно-економічного розвитку Совєтського Союзу.

Не зважаючи на те, що положення в СССР на відтинку економіки викликає велику турботу кремлівського керівництва, а сама імперія стоїть на краю пропасти і упадку, совєтський президент не збирається просити Захід про допомогу, а його переговори з представниками семи індустріяльних держав світу будуть радше, як це він заявив членам Верховної Ради СССР, „діялогом рівноправних партнерів". Про який „рівноправний діялог може йти мова?" запитують закордонні і деякі совєтські аналітики. Совєтський Союз під економічним оглядом і забезпеченням громадян товарами першої потреби вже давно зарахували до категорії країн „четвертого світу", а на вершинах тримається він тільки через посідання атомової зброї, яку він напродукував коштом убожества народів, які входять в склад СССР.

Депутати ВР СССР підтримали однак плян М. Горбачова і побажали йому „достойно" сповнити свою важливу місію. Після того він (Ґорбачов) виступив на пресовій конференції з участю західних кореспондентів, бо йшлося йому про якнайширше розголошення його пляну. Згідно з його словами в Лондоні відбудуться розмови на „найвищому рівні", але „якщо хтось думає, що М. Горбачов їде до Великобританії, щоб там падати на

(Закінчення на стор. 7-ій)

ПІВРІЧНІ УСПІХИ ВІДДІЛОВИХ ОРГАНІЗАТОРІВ УНСОЮЗУ

Джерзі Сити, Н. Дж. — Організаційні осяги за перших шість місяців 1991 року виказали, що відділові організатори записали в члени УНСоюзу 689 нових членів, забезпечених на суму 5.041,000 дол. Перед в організаційній праці веде дальше Михайло Кігічак, секретар 496-го Відділу у стейті Вашінґтон, який придбав вже 86 нових членів. Друге місце взяв Осип Чабан, секретар 242-го Відділу та голова Окружного Комітету Відділів у Шамокін, Па., завдяки якому УНСоюз збільшив своє членство на 31 нову грамоту.

Головний контролер та голова Окружного Комітету у Філядельфії Степан Гавриш придбав до 83-го і 430-го Відділів 18 нових членів і займає тепер третє місце у цьогорічних змаганнях за першенство в організаційній праці для росту УНСоюзу. Далі слідують: головний контролер Василь Пастушок з 15 новими членами, д-р Анастас Слюсарчук, секретар 174-го Відділу, з 12, та Варка Бачинська, секретарка 184-го Відділу, і Петро Тарнавський, секретар 375-го Відділу, по 11 нових членів та Степан Приймак, секретар 217-го Відділу з 10 новими членами.

По дев'ять нових членів приєднали слідуючі організатори: Іван Кунь, 15-ий Відділ, Ю. Котляр, 42-ий Відділ, Я. Билень, 17-ий Відділ, А. Деметро, 379-ий Відділ, і С. Гаврилюк, 88-ий Відділ. По вісім нових членів прибуло завдяки секретарям до таких Відділів: Михайло Турко, 63-ий, В. Гладьо, 161-ий, В. Баніт, 473-ий, П. Щерба, 173-ий.

По шість членів приєднало 13 організаторів, по п'ять членів 13 організаторів, а по чотири члени дали 14 організаторів. Опісля слідують ті, що дали по три, два і по одному членові.

В організаційних змаганнях за найкраще виконання квоти по Округах перші три місця здобули Округа Шамокін, виконавши 64% річної квоти та Трой-Олбані і Вілкс-Беррі з виконанням на 44% і 43%.

Головний Екзекутивний Комітет складає щиру подяку в пешій мірі організаторам-першунам за їх наполегливу працю для росту членства УНСоюзу. Не менш щира подяка належиться і всім іншим організаторам, які пам'ятають, що тільки при щомісячній організаційній праці можна осягнути намічену організаційну мету.

Переговори між Дж. Бейкером і А. Безсмертних завершуються

Вашінґтон. — Завершилися переговори державного секретаря ЗСА Джеймса Бейкера і міністра закордонних справ СССР Алєксандра Безсмертних. Міністри обох великих держав обговорили договір про зменшення стратегічних наступальних озброєнь (СНО).

Головна мета нинішньої візити совєтського міністра у Вашінґтон — усунення розходжень між сторонами у тих чи інших пунктах і статтях договору.

За словами дорадника у справах крайової безпеки Брента Сковкрофта, у переговорах досягнуто істотного прогресу з основних справ, які стояли на перешкоді, хоч повністю всі розходження ще не вирішені.

Інші офіційні представники обох сторін також відзначають, що Бейкера і Безсмертних розділяє все менше спорів, але вони і далі не вирішили головного питання і намагаються йти один одному назустріч. Питання в тому, яку частину в майбутньому договорі СНО становитиме зменшення кількости боєголовок вже існуючих ракет. Досягнути двосторонньої згоди в даному випадку надзвичайно тяжко, бо зняті боєголовки можна легко встановити, що може використати одна із сторін, якщо вона вирішить порушити майбутній договір. Американська сторона зробила Москві компромісову пропозицію, подробиці якої покищо невідомі.

Двома іншими важливими темами суперечок між американськими і совєтськими представниками є питання про те, яким чином визначати „нові типи" ракет і як контролювати випробовування ракет, що проводяться іншою стороною.

Про інтенсивний характер американсько-совєтських переговорів говорить те, що в суботу Бейкер зустрічався з Безсмертних тричі — вранці, вдень і увечорі, а відтак ще й в неділю вранці. У переговорах брав участь також начальник генерального штабу совєтських збройних сил генерал армії Міхаїл Мойсеєв.

Президент Дж. Буш підкреслив у понеділок, 15-го липня, що на шляху американсько-совєтського договору про зменшення стратегічних наступальних озброєнь (СНО) залишився останній бар'єр. Один, але дуже важливий", — підкреслив президент ЗСА.

Про існування „останнього бар'єра" заявили на день раніше державний секретар Джеймс Бейкер і міністер закордонних справ СССР Алєксандер Безсмертних. Вони повідомили про це на пресовій конференції, що відбулася після завершення чотириденних американсько-совєтських переговорів. Оба міністри висловили оптимізм з приводу того, що вдалося розв'язати багато суперечностей.

Бейкер і Безсмертних зауважили, що продовжать переговори у Лондоні. Однак політичні коментатори вважають малоймовірним, що „останній бар'єр" буде ліквідований під час лондонської зустрічі. Якщо ж він залишиться, то нема ніяких шансів на те, що президент Буш прибуде на зустріч з генеральним секретарем Ґорбачовим у Москву в кінці цього місяця. Президент ЗСА і його дорадники неодноразово повторювали, що московська зустріч на вершинах відбудеться не раніше, ніж остаточний текст годовору СНО буде готовий до підписання.

У СВІТІ

РИЗЬКИЙ КАТЕДРАЛЬНИЙ СОБОР, приміщення якого від 1961 року використовувалося як плянетарій, офіційно передано Російській Православній Церкві в Латвії. Відбулося урочисте відкриття собору.

В РУМУНСЬКОМУ МІСТІ ЯССАХ демонтовано пам'ятник „совєтському воїнові-визволителеві".

В СТОЛИЦІ МОЛДОВИ КИШЕНЕВІ оголошено про створення культурного Товариства азербайджанців Молдови.

В НЕДІЛЮ, 14-ГО ЛИПНЯ, Президент Франції Франсуа Міттеран заявив у телевізійному інтерв'ю, що Франція поновить воєнні дії проти Баґдаду, якщо Саддам Гуссейн буде розвивати власну ядерну програму або знову вдасться до репресій щодо курдів. „В цьому випадку наше втручання буде справедливим", — підкреслив Міттеран. Ця заява викликала гостру критику з боку лівих інтелектулів і профспілок, які виступають проти участи Франції у конфлікті.

ГОЛОВА ПРАВЛІННЯ НАРОДНИХ зборів Албанії Кастріот Іслямі заявив на пресовій конференції в Букарешті, що Албанія є зацікавлена в розвитку стосунків із Совєтським Союзом та іншими европейськими країнами. Заторкнувши юґославську тему, Іслямі сказав, що Албанія не порушує питання про перегляд кордонів з Юґославією, однак її непокоїть доля 3 мільйонів албанців, що проживають там. Албанія сподівається взяти участь у переговорах, на яких буде визначатися місце албанської меншини в рамках Юґославської федерації.

ЛИТОВСЬКИЙ УРЯД ЗАЯВИВ, що має достовірні відомості про чергову провокацію проти Литви, яку готує кремлівське керівництво. Очікується, що загони міліції спеціяльного призначення, інсценізувавши „напад литовців", спробують під цим приводом захопити литовські банки.

МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ СПРАВ німецької землі Баден-Вюртемберґ Дітмар Шлеє заявив, що нові обмеження на в'їзд у країну стануть в недалекому майбутньому ще жорсткішими, оскільки все тяжче стримувати потік переселенців зі Східньої Европи. Вже сьогодні на кожну тисячу мешканців Бадена-Вюртемберґа припадає вісім втікачів. Місцеве населення на притік імміґрантів все частіше реагує обуренням, усвідомлюючи, що ця обставина ще більше загострить проблему безробіття на сході Німеччини.

В ПОЛТАВІ ВІДБУЛАСЯ НАУКОВА конференція „Полтавська битва в пам'яті українського народу". Доповідачі підкреслювали, що Полтавська битва мала трагічні наслідки для України і що, „не зважаючи на фальсифікацію історії російською історіографією, український народ береже пам'ять про своїх героїв". Учасники конференції встановили пам'ятний знак на місці майбутнього пам'ятника українським козакам, що „полягли за незалежність України".

КОНФЕРЕНЦІЯ „ВЕЛИКОЇ СІМКИ" В ЛОНДОНІ ВИКЛИКАЛА ЗАЦІКАВЛЕННЯ В СВІТІ

Лондон. — Голови семи індустріяльних держав, які від понеділка, 15-го липня, відбувають свої традиційні, а рівночасно важливі наради у столиці Великобританії, викликали широке зацікавлення в світі з двох, на думку багатьох економічних аналітиків, причин: приїзду до Лондону совєтського лідера, генерального секретаря ЦК КПСС і президента СССР Міхаїла Ґорбачова, і з приводу загального занепаду економічних структур у світі, не тільки на Сході, але також на Заході, за виїмком Японії, частинно Німеччини, Канади і ЗСА, які також мають свої труднощі, що грозять інфляцією та рецесією, якщо згадані держави не пороблять в себе відповідних змін і не скоротять дотації закордонним країнам, які пожирають грубі більйони долярів.

Керівники Великобританії, Німеччини, Італії ,Канади, Франції, З'єднаних Стейтів Америки і Японії, вже мають чимало досвіду у веденні подібних зустрічей на вершинах, які розпочалися ще в 1975 році, але в цьому році перший раз в історії конференції „великої сімки" будуть розглянені і частинно вирішені питання допомоги для Совєтського Союзу. З цією метою до Лондону прибув сам М. Ґорбачов, а тиждень перед початком нарад там працювала велика совєтська делеґація під керівництвом Євґенія Прімакова.

Хоч головними проблелмами на порядку дня конференції сімох індустріяльних держав світу залишаються питання торгівлі між країнами Европейської економічної спільноти, ЗСА і Японії, проблеми державних субсидій для сільського господарства і перспективи зниження відсотків інфляції, інтриґуючою справою залишається питання, як поставиться „велика сімка" до совєтського прошака з Кремля, який хоч і каже, що він не поїхав до Лондону випрошувати допомогу, але усі знають,що без тієї допомоги Заходу не встояться, ані його уряд, ані його слабенькі економічні плянування, які не роблять жодного враження на учасників конференції і ціла його, чи зглядно ним репрезентована економічна система комуно-московської імперії розвалиться, як хатка з карт.

Ще далеко до початку конференції було відомо, що тільки канцлер німецького уряду Гельмут Коль беззастережно підтримує надання масивної допомоги для СССР, бо, мовляв, не є в інтересах Заходу, щоб в Совєтському Союзі погіршилась загальна економічна ситуація, яка може стати причиною громадянських розрухів. Дещо пізніше до цієї групи пристав президент Франції Франсуа Міттеран і прем'єр-міністер Італії Джуліо Андреотті. Президент Джордж Буш, прем'єр-міністер Великобританії Джан Мейджор, прем'єр-міністер Канади Браєн Малруні і прем'єр-міністер Японії Тосікі Кайфу заявили, що ще за скоро обіцяти допомогу комуністичній імперії. Вони настоюють на тому, щоб Москва розпочала введення справжніх, а не пропаґандивних реформ на усіх відтинках життя, включно зі скороченням витрат на оборону і вдержанням найбільшої у світі армії дармоїдів з КҐБ, Комуністичної партії, міністерства внутрішніх справ тощо. Головним арґументом противників виділення більшої допомоги є те, що СССР витрачає забагато грошей на зброю і військо.

Знаючи, що Захід дасть допомогу для СССР тільки тоді, коли цей переведе далекойдучі реформи, депутати Верховної Ради СССР з групи „Союз", який гуртує ортогоксальних марксистів-ленінців, виступили проти „жебранини" на Заході і показали свою пиху: „пощо мовляв, простягати руку жебрака, як ми вже наперед знаємо, що вільний ринок не дасть нам нічого". От так менш-більш, виглядають совєтські нереальні реформи, що з ними прибув до Лондону диктатор Горбачов.

Міністер заркодонних справ Естонії виступив в Лондоні на пресовій конференції і заявив, що він надіється на розумне рішення Заходу. Москва не повинна отримати ані цента поки не погодиться на свободу для Прибалтики й інших республік СССР, — заявив Леннард Мері.

ФЕСТИВАЛЬ НА „ВЕРХОВИНІ"

Ґлен Спей, Н. Й. — Тут від 19-го до 21-го липня на оселі „Верховина" проходитиме Фестиваль Української Молоді, спонзорований Українським Братським Союзом. Концерти проходитимуть в п'ятницю, 19-го липня, з год 7:15 вечора, в суботу, 20-го, від год. 2-ої по полудні та з 7-ої вечора, а в неділю — від 2-ої год. по полудні. Крім концертів, гості зможуть відвідати виставки та почастуватися українськими стравами. В п'ятницю та суботу вечорами відбуватимуться забави.

В АМЕРИЦІ

ПРЕДСТАВНИКИ 12-ОХ СТЕЙТІВ і Дистрикту Колюмбії відбудуть зустріч з метою точніше познайомитися з суворими каліфорнійськими законами для очищення повітря. Каліфорнія вимагатиме електричних авт в майбутньому та меншого виділювання отруйно-забруднюючих ґазів із теперішніх бензиновими моторами порушуваних авт. З-поміж тих 12-ти, вісім є майже готові прийняти ці закони-правила за свої, а інші дуже поважно застановлюються над такою можливістю. Прихильники прийняття цих строгих правил уважають, що результатом цього буде чисте повітря в цілому засягу східнього побережжя від Вірджінії до Мейну.

У ВАШІНҐТОНІ ВІДБУЛАСЯ чотириденна крайова конференція жіночих політичних провідників, на якій одноголосно схвалено резолюцію протидії на номінацію судді Кларенса Томаса, як кандидата до Верховного Суду. В резолюції сказано, що його кандидатура це „ясна та існуюча небезпека для жіночих прав". Губернатор Билл Клінтон, демократ з Арканзо, головний промовець на вищезгаданій конференції, заявив, що він стримається зі своїми коментарями на тему кандидатури судді К. Томаса аж після сенаторських переслухань, котрі призначено на вересень.

ВИСТУПАЮЧИ НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ передачі, що зосереджувались на питанні його кандидатури у президентських виборах 1992 року, губернатор нюйоркського стейту Маріо Квомо сказав, що не цікавиться цією справою, одначе використав нагоду та гостро скритикував президента Джорджа Буша. М. Квомо найбільш неґативно висловився про внутрішню політику президента Дж. Буша, про номінацію судді Кларенса Томаса до Верховного Суду та про його невміння усунути від влади президента Іраку, Саддама Гуссейна.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Конференція на вершинах у Лондоні

Конференція на вершинах семи найбагатших країн світу, яка розпочалася у Лондоні 16-го липня перейде до історії не тільки постановами, які стосуватимуться вільного світу, але і її безпосереднім впливом на зміни у Совєтському Союзі. Коли писані ці рядки — не проголошено ще денного порядку, чи пак черги нарад цієї конференції. Як це завжди бувало і буває на таких великих міжнародних конференціях — вони заздалегідь дбайливо підготовлені фахівцями і до багатьох поважних рішень приходить на пленарних засіданнях, а поза ними. Ця „Велика Сімка" охоплює такі країни: Америка, Великобританія, Франція, Німеччина, Італія, Канада і Японія. Усі ті держави співпрацюють одні з одними і заприязнені у більшій чи меншій мірі.

З-посеред семи — шість — це члени Північно-Атлантійського Пакту (НАТО), всі вони втішаються демократичними свободами і скарбами культури та цивілізації. Є між іншими й розбіжності, адже кожна країна є індивідуум сама для себе. Найбільш відомий усім конфлікт в їхньому гурті — закордонна торговельна політика Японії, яка дуже егоїстична і — всупереч принципові відкритих для торгівлі кордонів — має такий поважні „бар'єри для різних чужинецьких промислових продуктів. Згодом проголосять постанови, які будуть стосуватися оцих семи країн. Нас, українців, цікавить найбільше — який вона матиме безпосередній і посередній вплив на політику й економіку Совєтського Союзу, в межах якого все ще перебуває Україна.

Відомо, що Міхаїл Ґорбачов старався, щоб його допустили до нарад цієї „Великої Сімки". Ці заходи скінчилися тільки частинним успіхом, бо англійський прем'єр Джан Мейджор, як господар конференції, запросив Ґорбачова на розмову — після (а не під час) конференції „Великої Сімки", „на обід". Ґорбачов довго приготовлявся до цієї подорожі. На цьому місці була вже згадка, що переконували його, що в економіці не можна ходити зикзаками і не можна лявірувати компромісами, бо там тверді непорушні закони. Мабуть переконали його також, що він матиме діло з лідерами міжнародної демократії і не можна виступати там як лідер країни з марксистською контрольованою економічною системою. На пресовій конференції у Москві 12-го липня ц.р. Ґорбачов уперше заговорив про передачу державних варстатів продукції у приватні руки і вперше заговорив про приватизацію землі. Простий здоровий глузд диктує, що нісенітницею є старатися про інвестиції західнього капіталу в економіку країни, де все ще є колгоспи і радгоспи і де поліція має право перевірювати приватну власність, чи це не є „економічний саботаж". Простий глузд диктує, що неможливо дістати від демократичного світу поважну фінансову допомогу — навіть не у постаті готівки, а доставами на довготерміновий кредит, коли бюджет цієї винужденілої держави переобтяжений видатками на зброєння. На цій пресовій конференції у Москві, зміст якої приніс „Ню Йорк Таймс" у числі з 13-го липня — Ґорбачов уперше заявив, що між іншими реформами в СССР буде „демілітаризація" і скеровування бюджетних фондів на мирні цілі.

Найбільше лихо в цьому, що Ґорбачов стільки обіцянок робив протягом останніх шести років, що втратив довір'я у народів власної держави. Чи матиме це довір'я у Лондоні? Читали ми, що з цієї „Великої Сімки" найбільш охочі допомогти Совєтському Союзові в його хворій економіці є Німеччина, подекуди й Італія, найбільш скептично ставиться Японія. Психологічно зрозуміло: німецький канцлер Гельмут Коль тямить, що всупереч своєму первісному ворожому становищу — Ґорбачов таки погодився на з'єднання Німеччини і на членство з'єднаної Німеччини в рамках острова з Курильського архіпелагу, загарбаного у Другій світовій війні. Ґорбачов обіцюватиме політичні й економічні реформи. Чи може він обіцяти, що зміниться зледащіла комунізмом вдача людей?

Микола Руденко

М. ҐОРБАЧОВ — РЯТІВНЕ ГАЛЬМО

Я уже не раз писав з приводу того, що Міхаїл Ґорбачов і сном-духом не передчував, куди, в якій бік своїми найгострішими ребрами вилізе „перестройка". Плянував він її лише в суто економічному варіянті, не маючи жодних уявлень про те, що економічне стоїть на національному, а все національне було утрамбоване так, мов земля на футбольному полі. Та й цього порівняння замало: мабуть, краще підійде поле, де випробовують ходові якості танків. Попередникам Ґорбачова вдалося доволі переконливо довести, що з національним питанням в Совєтському Союзі покінчено раз і назавжди — отак, як покінчено з усім живим, що колись родило на треках, де гарцюють нові танки. Земля там запресована так, що твердіша від бетону: не лише травиця там не виросте, а й не вельми чемний козарлюга-будяк.

Прийнявши національний ґрунт у такому вигляді як ми оце описали, М. Ґорбачов не сподівався, що виникнуть якісь там національні проблеми. Та природу обдурити не можна — вона завжди своє візьме. Саме через те ми й маємо сьогодні те, що маємо: із понівеченого ґрунту пробивається не економічне, а національне. І лише тоді, коли вгамуються усі національні пристрасті, суверенні держави, як сьогодні називають республіки, візьмуться за відродження своїх економічних можливостей.

Ще недавно ми могли спостерігати як переляканий М. Ґорбачов почав гальмувати перебудову, бо вона „не туди пішла". Треба сказати, що робив він це доволі небезпечно: віддавав економічний простір твердолобим партапаратникам та генералам, які відразу ж почали грати м'язами на очах всього світу. Що й казати, м'язи у них залізні і вони готові були застосувати усе гарматнотанкове залізо проти власного народу. Але М. Ґорбачов і їм не дозволив розгорнутися на повну силу, такий уже характер у цієї людини: недовіра й нехіть до всього, де пробивається брутальна сила.

Червоні полковники, котрі у Верховній Раді Союзу СССР очолюють найбільш войовниче крило, охрестили М. Ґорбачова вороною в президентському кріслі. Гальмуючи їхні солдафонські заходи, так само, як учора він гальмував „надмірне" прагнення республік до суверенітету. М. Ґорбачов втратив свої позиції в середовищі неосталіністів так само, як і в середовищі активних реформаторів. Проте, реформатори шанували його, бодай за вчорашнє, коли він започаткував перебудову. Неосталіністам будь-які сантименти невідомі, вони вирішили зігнати ворону з президентського крісла і посадити туди людину з залізним кулаком. Таких спроб уже відбулося дві: перша тоді, коли червоні полковники назбирали цілком досить депутатських підписів, аби змусити М. Ґорбачова вийти на трибуну з'їзду, а там влаштувати йому „оксамитовий" переворот. Рятуючись від червоних полковників, М. Ґорбачов перекинувся до свого, здавалось би, найбільшого ворога Боріса Єльцина. І тут несподівано на авансцену виступила так звана Рада Федерації, а Верховна Рада виявилася п'ятим колесом у возі. Всі сили, які уособлюють центр (маршалітет, депутатський корпус Союзу разом з Президією Верховної Ради, Центральний Комітет КПСС, який номінально очолює сам М. Ґорбачов, а фактично добре відомий в Україні В. Івашко, червоні полковники і шовіністи різних мастей) — усе це чиновне збориско, яке власне і є багатоголовим драконом імперії, почало викидати вогонь із усіх своїх пащ, погрожуючи і М. Ґорбачову, і республікам, і самим народам небаченою досі розправою.

Може цього й не помітили на Заході, але по всьому Совєтському Союзі прокотився землетрус — то трясслася земля під ногами двадцяти мільйонів чиновників, які, в разі відмирання гіпертрофованих керівних органів центру, робляться нікому не потрібними, хоч бери в руки мітлу та підмітай вулицю. Не знаю, скількох балів досягав землетрус під стінами й палацами Кремля, але його епіцентр був саме тут — довкола Верховної Ради Союзу. Верховна Рада навіть якось зажадала інформації від президента стосовно подальших кроків Ради Федерації та її майбутніх прав. Йому кидали в обличчя: „А Верховна Рада Союзу братиме участь у підписанні нового союзного договору?", або таке запитання: „Після підписання договір надійде до Верховної Ради для його затвердження?".

Ці запитання виривалися із шипінням, наче пара з перегрітого казана. Обличчя Ґорбачова у цей момент було розгубленим. Але президент відповідав доволі однозначно: „Ні. Жодних затверджень не буде. Усе це вирішуватимуть тільки самі республіки". Боже, який тут ґвалт зчинився! Здавалося, вся оця високочиновна піна навалиться на М. Ґорбачова брудною хвилею і змиє його геть з капітанського мостика кремлівського політичного корабля. А М. Ґорбачов, здавалося, оцінював, хто йому сьогодні небезпечніший: республіки, які розрубують все більше і більше канатів, що прив'язують їх до центру, а чи оці пустопорожні балакуни, у яких немає навіть власної землі під ногами, вони нікого не представляють, окрім себе самих, та й нікому не потрібні, хібащо своїм тещам та дружинам.

То була кульмінація, але ще не останній захід, що мав повернути владу в руки кремлівської олігархії. Коли похід червоних полковників провалився, супроти Ґорбачов випхнули прем'єра Павлова. Для нього раптом зажадали значно більше прав, особливо тих, які сьогодні належать президентові. Та провалилася й ця операція: Павлов у ній нічого не придбав, він лише виявив своє обличчя як ворог перебудови. А якщо казати точніше, то виявився ворогом республік, які з кожним днем утверджуються в своїх суверенних правах. *Закінчення буде.*

Валентин Філіпенко

Турботи українців Латвії

Два аспекти діяльности Латвійського Українського Товариства „Дніпро" сьогодні найбільше привертають увагу української громадськости балтійських країн. А це освіти і Український Економічний Центр (УкЕЦ), який нині народжується.

Товариство „Дніпро", головою якого є Володимир, Строй, провадить велику роботу у відродженні української культури. І українська школа, в умовах великої денаціоналізації українців Латвії дуже важлива у цій справі. Недільну українську школу відвідують не тільки діти, а й дорослі. Великий авторитет має вчителька української мови Галина Савчук, Михайло Куріляк, що викладає історію релігії, вчительки Лідія Кулінченко і Тетяна Ілліна. В школі вивчають також українське мистецтво і українську історію, на основі праці Грушевського. Широко використовують вчителі підручники української мови і літератури і ще деякі книжки, видані на Західній Україні до 1939 року. Підручники мови і літератури, не кажучи вже про інші підручники історії, наприклад, що їх видано для шкіл підсовєтської України, є, на думку педагогів, недосконалими. Для вивчення української мови в умовах іншомовного середовища найбільш придатні підручники що їх отримано від українців країн Заходу, але цих книжок мало. Взагалі матеріяльна база школи залишає бажати кращого. У потребах українські педагоги зверталися по допомогу до Міністерства освіти України, але їм було відмовлено, зокрема, із-за невеликої кількости учнів. Але зараз, завдяки зусиллям Лідії Кулінченко, досягнуто домовленість про відкриття повної денної української школи в місті Риґа, та наділено приміщення для неї. Це знаменна подія для українців усіх балтійських країн, адже в Литві і Естонії досі існують тільки українські недільні школи.

Керівники Землячтва добре розуміють, що їхня діяльність має опертися на якусь матеріяльну базу. В сучасних економічних умовах просуватися далі на одних лише патріотичних і національних почуттях неможливо. На підтримку уряду годі розраховувати. І не тільки московського. Литовський уряд, не зважаючи на заяви про права національних меншостей, приктично нічого не робить на їхню користь. Загибель 58-ми чорнобильців від радіяції, яких латиський уряд, не зважаючи на свій потяг до суверенітету і незалежности від Москви, позбавив допомоги, не дозволяє сподіватись на краще. З другого боку нова хвиля активізації большевиків — прихильників Москви, також не обіцяє нічого доброго. В такій, досить рисковній, політичній ситуації створено Український Економічний Центр. Його фундаторами стали Балто-слов'янське товариство „Дні" та Спілка орендаторів і підприємців України. З боку українців Латвії керівником УкЕЦ є Костянтин Гупало. Центр має намір насамперед сприяти розширенню торгівлі з Україною та створенню умов для появи українського бизнесу в Латвії. Успішна діяльність Центру може сприяти поліпшенню становища українців Латвії і появи фінансових ґарантів розвитку процесу відродження української культури в республіці.

Ярослав Татомир

ЄДНІСТЬ, ЄДНІСТЬ, ЄДНІСТЬ!

„Єдність!, Єдність!, Єдність! скандували учасники одного із перших великих зборів Руху у Києві. Цей клич залишився у пам'яті посьогодні як таємниця суті Руху і як вияснення його великих і часто прямо блискучих успіхів.

Потреба єдности сьогодні не менше актуальна і конечна як у початках розбудови Руху. Наша Батьківщина переживає сьогодні великий історичний момент, велику історичну нагоду. Розпад червоної московської імперії ставить перед нами величезні можливості, довго очікувану нагоду і священний обов'язок присвятити сьогодні всю нашу увагу змаганням за нашу вільну і незалежну державу, щоб вкінці засісти „у народів вільних колі..."

Перед нами великі труднощі і великі завдання: великі економічні труднощі, скомпліковані труднощі перебудови державного апарату України з апарату підяремної „республіки" на апарат суверенної, незалежної держави, мала національна свідомість деяких південних і сусідніх районів України, великий відсоток росіян та деяких інших етнічних меншин в Україні і т. д.

Але ми сьогодні маємо теж великі сприяючі передумовини, яких ми не мали довгі десятиліття, якщо не століття. Перш за все ми бачимо сьогодні в Україні, перший раз від довгого, дуже довгого часу, поважний гурт високої кляси провідних одиниць, що з них багато відзначається прикметами справжніх державних мужів. Маю на думці, перш за все провідних одиниць Руху. Ми бачили протягом останніх років як успішно, часто — блискучо Рух виконував свої завдання.

Із загадок успіхів Руху — слід згадати дуже добру співпрацю Руху із робітництвом і зокрема із динамічними вуглекопами дуже розумну політику Руху відносно етнічних меншин України, наприклад, офіційне наголошення принципу, що кожний громадянин України, без огляду на його національність, буде мати в українській державі однакові права і т.п. Та головною, основою загадкою успіхів Руху є його зусилля зберегти єдність, співпрацю українських сил.

Які завдання перед нами українцями діяспори?

Нашим першим і найважливішим завданням сьогодні є спрямувати нашу найбільшу увагу і докласти наші зусилля, щоб ми заховали якнайбільшу єдність, щоб не допустили у цьому критичному, переломовому моменті до ослаблення наших сил будь-якими партійними, релігійними чи іншими роздорами. У сучасну преважливу, переломову, історичну хвилину ми не можемо починати спорів чи доливати оливи до існуючих партійних, релігійних й інших спорів.

Коли думаємо про наші партійні чи релігійні непорозуміння, мусимо пам'ятати, що КҐБ давно уже виявило себе великими майстрами, фабрикувати такі непорозуміння або бодай доливати до них оливи...

Перед нами доволі ясний шлях: Рух може похвалитися дуже гарними досягами на внутрішньому фронті і теж завважуємо, що завдяки розумній політиці Руху, справи України здобувають чимраз більше зацікавлення засобів масової інформації Заходу, а теж урядів деяких західніх держав. При цій нагоді варто пригадати, що Рух — це не політична партія. Рух — це рух! (Найбільш влучне окреслення дає англійська мова: Рух — це („the movement"). Рух сьогодні є нашою найсильнішою організацією на рідних землях. Даймо Рухові нашу моральну і матеріяльну допомогу! І не даймо втягнути себе сьогодні, в цей преважливий, вирішний час у будь-які партійні, релігійні чи інші роздори і сварні, які могли би ослабити наші сили, що ми їх сьогодні особливо потребуємо.

Подумаймо, яку величезну провину, який великий злочин та який смертельний гріх ми взяли б на наше сумління, коли б ми нашим возз'єднанням зруйнували ці величезні можливості, цю величезну нагоду, які лежать перед нами — здобути нашу вільну, незалежну державу.

Микола Мушинка

Зміна назви чи початок ліквідації Музею Української Культури?

У четвер, 20-го червня, міністер культури Словацької республіки Ладіслав Снопко надіслав дирекції Музею Української Культури у Свиднику своє рішення про зміну назви музею на „Краєзнавчий музей Свидник. Це вже третя установа на Пряшівщині, з назви якої викинено прикметник „український". Першою був Український Національний Театр — переіменований на „Театр Александра Духновича", другою — Піддуклянський Український Народний Ансамбль, переіменований на „Пульс".

Слід нагадати, що рішення про зміну назви Музею Української Культури надійшло безпосередньо після відкриття його нової виставки, яке відбулося 15-го червня. Десятки чехо-словацьких і закордонних спеціялістів, які брали участь у відкритті нової експозиції ствердили, що це один з кращих українських музеїв у світі.

Одночасно із рішенням про зміну назви міністер Л. Снопко змінив і статут музею. Згідно з новим статутом, краєзнавчий музей у Свиднику має обмежуватися, головним чином, на Свидницьку округу, а не на цілу Чехо-Словаччину, як було досі.

У рішенні про зміну назви та характеру Музею Української Культури міністер не консультувався ні з дирекцією музею, ні з Радою Союзу Русинів-Українців Чехо-Словаччини, ні з Радою для національно-

(Закінчення на стор. 8-ій)

Микола Французенко

МІТИ І ДІЙСНІСТЬ

I

Війна, яка розпочалася п'ядесят років тому, 22-го червня 1941 року, тривала чотири роки і дістала назву „Великої Вітчизняної", не знати як довго залишатиметься незагойною раною для багатьох мільйонів людей, багатьох народів і пам'ять про неї передаватиметься з покоління в покоління.

Від самого початку її, люди, які стояли при владі, всю її дійсність обертали в міти. Ця жахлива неправда і по сьогоднішній день є витвором довірених слуг московської імперії, які є неперевершеними мистцями найтоншої пропаґанди, які набагато перевершили своїх потьомківських попередників.

Про цю війну написано гори монографій, а ще більше статтей, безліч мемуарів, а правди в них, як кіт наплакав. Немає ніякої іншої історії, яка мала б стільки „білих плям", не має.

Нагадаймо дещо, починаючи від передпочаткового періоду. Чи готувався Совєтський Союз до війни? Готувався. Вся індустрія була на послугах воєнної машини. Розбудовувалися по всій країні військові школи середнього командного складу: піхотні, зв'язку, танкові, військово-морські, авіяційні (винищувальної і бомбардувальної авіяцій), різні школи допоміжних служб тощо. Майже всі студенти вищих шкіл мусіли проходити спеціяльні курси, які дозволяли їм, після двох років навчання, отримувати звання лейтенантів запасу. В середніх і в спеціялізованих училищах проходилась воєнна підготова. Навчання стріляти для отримання значків „Ворошиловський стрілець" було обов'язкове, не згадуючи вже про обов'язковість займатися фізичними вправами, належати до різних спортових гуртків.

Про війну співалось, мовляв, ми війни не хочемо, але себе захистимо, оборону ж скріплюємо не даремно! Або, якщо завтра війна, будь сьогодні до походу готовий! Пісень було багато і присвячувались не тільки загальному, а й окремим видам зброї, героям різних служб тощо.

Отже, до війни готувалось все задовго ще перед приходом Гітлера до влади, а особливо, коли почалось його загарбання країн Европи.

Навіть після підписання договору між **гітлерівською** Німеччиною і сталінським т. зв. **Радянським Союзом** війну очікувалось. Ба навіть, правду кажучи, після того договору про ненапад, її почали ще більше очікувати.

Нащо ж тоді говорити про несподіваність вторгнення, підступність, величезну перевагу гітлерівської Німеччини?

Було б чесніше, замість прикрас, перекручувань, підмальовувань та розпочати вже, опираючись на суворі факти, розповідати про увесь трагізм, жертвенність і патріотизм істинних синів земель різних народів Совєтського Союзу, і припинити прославлення нездар з вищого керівництва.

Великою брехнею є також і заява Молотова, в промові, виголошеній після 12-ої години дня в ту, багатьма „очікувану і прокляту годину", про „віроломність нападу і т.д.".

Ще більшою брехнею є вперте наголошування переваги вермахту технічної і особливого складу.

За даними німецьких і совєтських джерел на західніх кордонах Совєтського Союзу було зосереджено, як подає журнал „Наука і суспільство", ч. 5, 1990 р., „...більше трьох мільйонів солдатів, (тоді були червоноармійці, а не солдати, прим. М. Ф.)близько 100,000 гармат та мінометів, понад 12,000 танків, з них 1,861 — найновіших „КВ" та „Т-34", які не мали аналогій у гітлерівців, близько 18,000 тисяч літаків, з них 3,700 нових типів".

З німецького боку було зосереджено 152 дивізії, з яких 141 для безпосередньої участи в пляні „Барбаросса", інші для підтримування порядку, поповнення і відпочинку. Вони дислькувались у Румунії, Угорщині, Фінляндії.

Всього гітлерівські війська мали 5,5 мільйона солдатів, 48,000 гармат та мінометів, 2,800 танків, 5,000 літаків.

Танків нових типів, як подають офіційні джерела, у гітлерівців було всього 1.5 тисячі, а літаків — менше як 3,5 тисячі.

Не мітом, а дійсністю є той факт, що тільки з січня 1939 року по червень 1941 Червона армія отримала понад 7,000 нових танків.

Хто ж кому поступався в силі?

Промовчується співвідношення сил Совєтської України на 22-го червня, яке було на приголомшуючо велику користь Червоної армії: людей 3:1, гармат 4:1, легких танків 5:1, середніх і важких 6:1, літаків 5:1.

Отакою, де факто, була перевага сил оборони в **порівнянні** з силами, які вели стратегічний наступ!

В чому ж справа? Чому до сьогоднішнього дня за **мітами та різними** брехнями ховається правду про війну? **Як довго** і нащо буде закамуфляжовуватися **ганебний** провал совєтських збройних сил, командування і керівництва комуністичної партії та т. зв. Радянського Союзу?

Можна тільки припускати: так довго, як довго існуватиме комуністично-московська імперія!

22-го червня 1941 року розпочалась найжорстокіша з усіх війн, які знала за всі часи свого існування людина. Зударились людино- і Богоненависницькі нещадності дві сили: брунатна і червона, так звана соціял-націоналістична і так звана комуністична.

З обох боків не бракувало злоби і героїзму в доланні один одного.

Та не зважаючи на всю перевагу, яку зробили гітлерівські війська в перші місяці страшної своїми розмірами і втратами війни, народи так званого Радянського Союзу не дали себе перемогти. На смерть стояли і вистояли, витримали всі найлютіші випробування і перемоги тих, що йшли на них з іменем Бога: „Ґот міт унс!"

І багато з учасників тієї страшної людобойні думали і думають: Сталіна можна було одурити, а от Бога даремно фюрер намагався ошукати....

Про бої, битви і всі страхіття війни понаписувано незчисленну кількість творів найрізноманітніших жанрів, зокрема мемуарів колишніх командувачів та начальників і командирів менших бойових формацій різних родів зброї.

Ті, що йшли на смерть з наказу фюрера і вціліли, в більшості випадків описали все так, як воно було, не оминаючи правди, не вдаючись і занадто до ретушування фактів.

Цього не можна сказати про так званих пролетарських істориків країни „соціялізму" і різних командирів, начальників, воєначальників, командирів, командуючих фронтів і маси владолюбних комісарів і комісарчуків, які тінню сновигали біля усіх начальників, на всіх щаблях військових формацій, незалежно від її розмірів і призначення. І не можна сказати, що всі написані ними твори не мають правди зовсім, ні, вона є, але так завуальована, стільки на ній фальшу, що куди не глянь, а все таки „вилами писане", як кажуть в народі. Знали про факти і правду згадані писаки, та справа в тому, що не сміли про них писати, бо так вимагалось згори. А якщо так гора вимагала, то значить, що наказ прийшов від самого „найгеніяльнішого батька народів", товариша Сталіна. Тут будь-який відхил карався на голову. Жартувати чи обійти цей наказ не посмів навіть „герой з героїв" маршал Жуков.

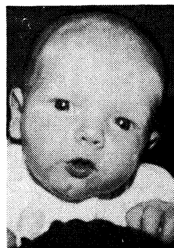
Закінчення буде.

ВЗАЄМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: УНС ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ МОЛОДІ, МОЛОДЬ ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ УНС

У теперішній організаційній кампанії Українського Народного Союзу окрему увагу віддається організації молоді. Забезпечення молоді в УНСоюзі має вітальну вартість, як для самої молоді, так і для УНСоюзу та всієї нашої української громади на північно-американському континенті, для їх взаємного майбутнього. Для підкреслення цієї уваги і важливости „Свобода" публікує в цій кампанії фотознімки новоприєднаних молодих членів УНСоюзу, якщо — очевидно — ці фотознімки нам надіслано.

Коріна Пілат, доня Валентини та Івана Пілат, нова членка 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

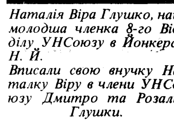
Петрик Корбін Дудкевич, син Річарда та Діяни Дудкевич, новий член 360-го Відділу УНСоюзу в Баффало, Н. Й.
Вписала Петрика в члени УНСоюзу його прабабуня Франя Беднарська.

Олександра Тара Лащук, донечка Ірени та Андрія Лащук, наймолодша членка 184-го Відділу УНСоюзу, якій сповнилося 25-го травня 1 рік життя.
Забезпечили Олександру Тару в УНСоюзі її бабуся і дідусь Стефанія та Іван Цьолко.

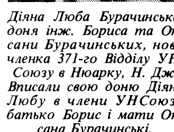
Микола Д. Кендзерський, син Бет та Михайла Кендзерських, новий член 57-го Відділу УНСоюзу в Коговс, Н. Й.
Вписала свого внука Миколу в члени УНСоюзу його бабуня Дарія Кендзерська.

Наталія Віра Глушко, наймолодша членка 8-го Відділу УНСоюзу в Йонкерсі, Н. Й.
Вписали свою внучку Наталку Віру в члени УНСоюзу Дмитро та Розалія Глушки.

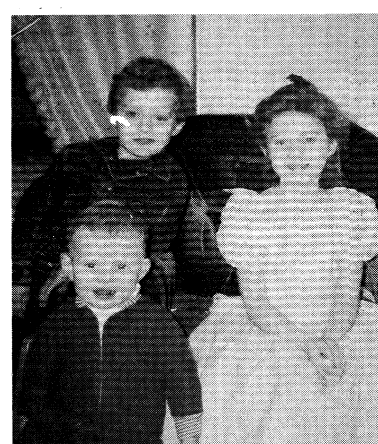
Маріна Шіндерук, доня Олександра та Валентини Шіндерук, нова членка 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.
Маріна пильна учениця, з кожної „Веселки" переписує вірші та висилає подрузі в Україну.

Діяна Люба Бурачинська, доня інж. Бориса та Оксани Бурачинських, нова членка 371-го Відділу УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж.
Вписали свою доню Діяну Любу в члени УНСоюзу батько Борис і мати Оксана Бурачинські.

Люїз Александер Санчез, новий член 371-го Відділу УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., сидить на колінах у своєї матері Марти.
Вписали свого внука Люїза Александра в члени УНСоюзу бабця Неоніля та дідо Дмитро Беднарські.

Данік, Володя і Таня Сиротинські, діти Анатолія та Світляни Сиротинських, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

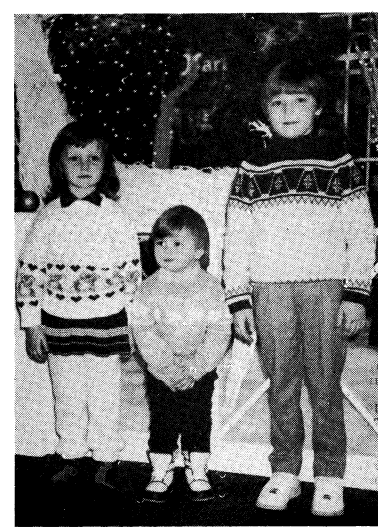
Австін Лука Щур, син Михайла та Маріянни Щур, новий член 217-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н. Й. в товаристві сестричок Алексіс та Галлі Щур.
Вписала свого внука Австіна в члени УНСоюзу бабця Катерина Щур.

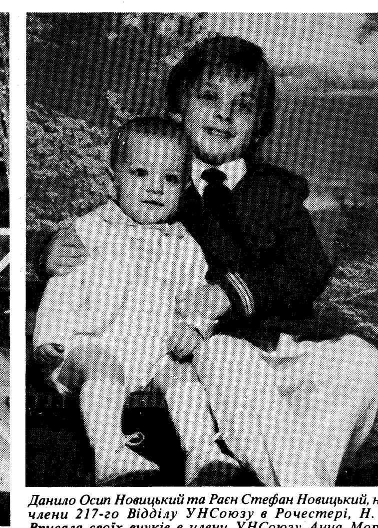
Микола Кондзьолка, син Вікторії та Євгена Кондзьолки, новий член 146-го Відділу УНСоюзу у Воррен, Мішіген.
Вписали свого внука Миколу в члени УНСоюзу дідо і бабця Євген та Еріка Кондзьолка.

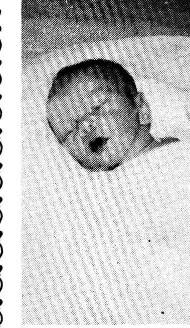
Андрій, Оксана, Олександер та Таня Пілат, діти Павла і Галини Пілат, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

Аліна, Радомир та Ігор Бас, діти Сергія та Ніни Бас, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

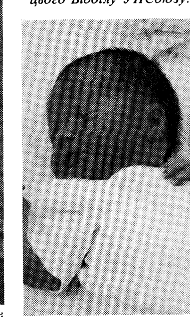
Данило Осип Новицький та Раєн Стефан Новицький, нові члени 217-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н. Й.
Вписала своїх внуків в члени УНСоюзу Анна Мороз, довголітня членка УНСоюзу, яка раніше вписала в члени УНСоюзу свої дві доньки та трьох старших внуків.

Джошуа Михайло Біяджоні, син Катрусі та Сема Біяджоні, новий член 93-го Відділу УНСоюзу в Потакет, Ровд Айленд.
Вписав свого внука в члени УНСоюзу дідо Михайло Іваницький, секретар цього Відділу УНСоюзу.

Діяна Стефанія Куріца, донька Арети та д-ра Куріци, нова членка 375-го Відділу УНСоюзу у Філядельфії, Па.
Бабуся Роксоляна і дідусь Богдан Сирий, обдарували свою першу внучку едукаційною грамотою. Бажаємо батькам та бабусі і дідусеві багато радости і потіхи з Діяни, а новій членці Діяні багато щастя та успіхів у житті.

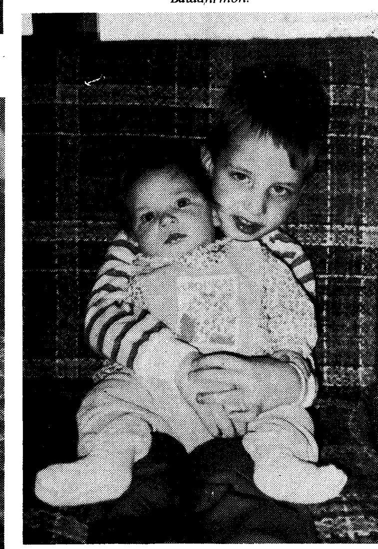
Данило Джеймс Свіні, син Глейн та Джеймса Свіні, новий член 42-го Відділу УНСоюзу в Пассейку, Н. Дж.
Вписали свого внука Данила Джеймса в члени УНСоюзу дідо Джером та баба Неллі Почтар.

Лукаш Мончак, син Андрія і Мотрі з Гарухів Мончак, новий член 473-го Відділу УНСоюзу в Монтреалі, Квебек, Канада.
Вписала свого внука Лукаша в члени УНСоюзу бабуня Богданна Мончак.

Надія та Уляна Войтович, доні Олександра та Ольги Войтович, нові членки 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

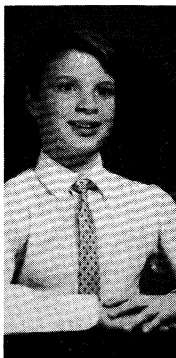

Наталка Кристал Вишневська, та її старший братчик Василько, діти Оксани та Річарда Вишневських, нові члени 276-го Відділу УНСоюзу, Братства св. Миколая в Баффало Н. Й.
Вписали своїх внуків в члени УНСоюзу дідо Богдан і бабця Софія Дусанівські, які самі та вся родина є членами УНСоюзу.

УКРАЇНЦІ! НАШОЮ МЕТОЮ Є ЗАБЕЗПЕЧИТИ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ КОЖНОГО УКРАЇНЦЯ І УКРАЇНКУ, ЯКІ ЖИВУТЬ В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ!

Світляна та Люба Турук, доні Олени Турук, нові членки 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

Андрія Ганушевський, син Юрія та Дарки Ганушевських, новий член 367-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н. Й.

Іванка Ганушевська, доня Юрія та Дарки Ганушевських, нова членка 367-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н. Й.

Віктор Темченко, син Бориса та Джуді Темченко, новий член 474-го Відділу УНСоюзу в Монтреалі, Канада.
Вписали свого внука Віктора в члени УНСоюзу дідо Семен та бабуся Галина Темченко.

Галина Темченко, доня Бориса та Джуді Темченко, нова членка 474-го Відділу УНСоюзу в Монтреалі, Канада.
Вписали свою внучку Галину в члени УНСоюзу дідо Семен та бабуся Галина Темченко.

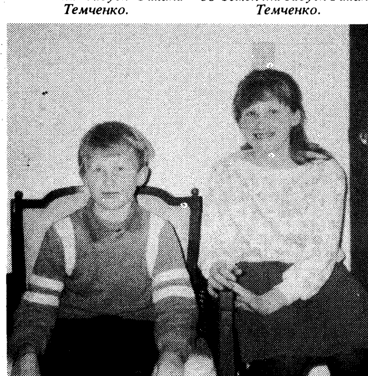
Роман і Ростислав Князь, сини Романа та Дарії Князь, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

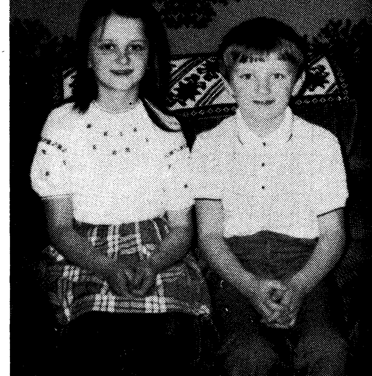
Лідія та Наталія Удодік, доні Миколая та Анни Удодік, нові членки 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

Люба, Валентина і Наталка Удодік, діти Миколая та Анни Удодік, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

Анатолій та Валентина Удодік, діти Миколая та Анни Удодік, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

Анна та Михайло Хочай, діти Володимира та Любови Хочай, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон.

ТЕНІС НА СОЮЗІВЦІ

Д. Чорній і Ю. Савчак перемогли у першому турнірі сезону

Союзівка. — Денис Чорній (КЛК), натрапивши на сильний опір свого кузена Івана Лопати (Союзівка) у завзятому фіналі, закріпив свій минулорічний примат у групі чоловіків після напруженої трисетівки у першому тенісовому турнірі сезону на Союзівці за чемпіонати УСЦАК—Схід, що відбувся в суботу і неділю, 6-го і 7-го липня.

Вже у півфіналі І. Лопата постарався про першу несподіванку турніру, елімінуючи минулорічного фіналіста Євгена Олинця, 6-4, 1-6, 6-4. Д. Чорній не мав великого клопоту з Андрієм Хархалісом, перемагаючи його вислідом 6-1, 6-1.

У фіналі Д. Чорній зразу пізнав, що має до діла не з родичем, а твердим суперником, який „скубнув" йому першого сета 6-4. Але в наступних двох сетах більш досвідчений Денис переміг вислідом 6-1, 7-5.

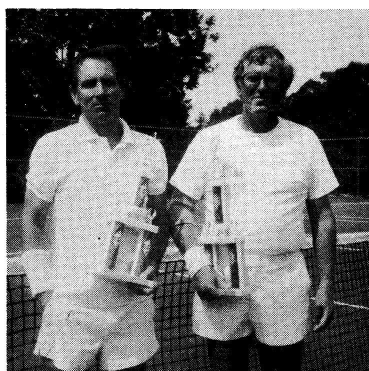
У комбінованій групі старших і молодших сеньйорів багатократний чемпіон Юрій Савчак (УСО „Тризуб") знов вийшов переможцем, елімінуючи у півфіналі свого приятеля-тризубівця Олександра Олинця, 6-2, 6-1, а у фіналі Юрія Петрикевича (КЛК) вислідом 6-1, 6-0. Петрикевич добився фіналів перемогою над Олегом Богачевським (КЛК), 6-3, 7-5.

У групі сеньйорів з одною програною переможцем вийшов Юрій Грабець, подолавши у фіналі Володимира Дзівака (КЛК), 6-1, 6-1.

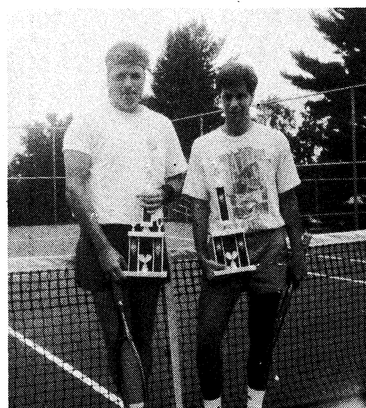
Надпрограмово в неповній групі дівчат Христя Чапельська перемогла Данусю Чапельську, 6-2, 9-7.

Турніром, що його організував КЛК, проводила комісія в складі: Юрій Пополь, голова КЛК, інж. Роман Ракочий, ст., інж. Ю. Савчак і Зенон Снилик. Нагороди Союзівки вручили фіналістам члени комісії і управитель оселі Іван Флис, мол.

Наступні змагання на Союзівці — турнір у подвійних іграх в суботу і неділю, 10-го і 11-го серпня.

Ю. Петрикевич і Ю. Савчак

Д. Чорній і І. Лопата

Концерт духовної музики в Києві

Хвиля національного відродження, що могутньо покотилася по рідній землі, зрушила також і релігійні почування української людини. І як колись на руїнах поганського світу творилися Божі храми, Христовою силою допомагаючи нашій державі стати на шлях загальнолюдської цивілізації, так тепер Боже Провидіння повертає нас до віри батьків, до духовного життя, веде до воскресіння нації.

За сто років до Хрещення Руси-України в Києві діяли перші християнські громади. Вони гуртувалися навколо церкви св. Іллі над річкою Почайною, що вливалася у Дніпро і давала можливість варягам перепливати човнами до Греції. Саме у водах Почайни князь Володимир Великий хрестив Україну, а в 1775 році на березі цієї річки український архітект Григорович-Барський побудував церкву Миколи Набережного.

Річки Почайни давно вже не стало, але на згадку про неї недавно засновано в Києві Товариство-Дім хорової спадщини „Почайна", яке поставило собі за мету відновити втрачені традиції української духовної музики та зберегти оригінальні форми української школи таких славетних композиторів, як М. Дилецький, М. Березовський, А. Ведель. В Домі хорової спадщини тепер відбуваються концерти з музичними програмами маловідомих творів наших видатних композиторів, які досі були заборонені. Існує там хорова капеля „Почайна", аматорський хор міста Києва і дитячий хор. Товариство „Почайна" популяризує духовну музику, допомагаючи формувати репертуар різним хорам в Києві й інших містах України, проводить музичні фестивалі, підтримує зв'язки з музичними осередками за кордоном.

Товариство-Дім хорової спадщини „Почайна", виходячи з того величезного значення, яке мала для української науки і культури Києво-Могилянська Академія та її „спудеї", що поширювали освіту в народі, вирішило, при співпраці з іншими музичними товариствами, відзначити 375-ліття заснування Академії.

Це перше міжнародне свято української духовної музики тривало від 12-го до 20-го жовтня 1990 р., з участю двадцяти семи хорів з України, Болгарії, Польщі, Румунії, Югославії, Англії та інших країн. Виконувалися твори М. Березовського, А. Веделя, М. Дилецького, Д. Бортнянського, М. Вербицького, Г. Давидовського, О. Кошиця, К. Стеценка, М. Леонтовича. Відкриття відбулося в Києво-Могилянській Академії, а концерти окремих хорів у трапезній Києво-Печерської Лаври, в церквах — Кирилівській, Покровській та Миколи Набережного. Заключний концерт відбувся в Київському театрі опери та балету ім. Т. Шевченка 20-го жовтня 1990 року. Українській Хор „Думка", який саме в тому часі мав турне по Україні, на запрошення організаторів свята взяв участь у цьому славному заключному концерті. Члени хору „Думка" з Ню Йорку, численні туристи та всі учасники цього унікального свята були до глибини душі зворушені його програмою і рівнем виконання музичних творів. Глядачі з захопленням подивляли прекрасне виконання всіх творів та молоді обличчя виконавців, що віддзеркалювали набожний настрій та глибину переживань змісту духовної музики. Було дуже радісно бачити таку молодь в країні, де довгими роками насаджувався атеїзм.

Концерт започаткувала хорова капеля „Почайна" на чолі з диригентом Олександром Жигуном, який виголосив змістовне вступне слово. Співали також камерний хор Львівської Консерваторії, хор Академії Наук України з Києва, хор хлопчиків Київської музичної школи ім. Лисенка, хор „Легенда" з Дрогобича, хор студентів Київської консерваторії зі славним диригентом Павлом Муравським, Київська хорова капеля „Думка" під проводом Євгена Савчука.

Нюйоркський хор „Думка" під проводом с. Комірного гідно запрезентував себе, виконуючи „Богородице Діво" А. Гнатишина зі сольом Святослави Жили Качарай і „Покаянія отверзи ми двері" А. Веделя, під бурхливі оплески глядачів. Кульмінаційним моментом концерту був спільний виступ Київської „Думки" і „Думки" з Ню Йорку під диригентурою маєстра Євгена Савчука. До сліз зворушені були члени хорів і всі учасники свята, коли зі сцени Київської Опери полинула молитва „Боже Великий Єдиний" і національний гимн „Ще не вмерла Україна".

Концерти релігійної музики в Києві були очевидним доказом, що високі ідеї християнства на початку другого тисячоліття Хрещення України відродилися серед нашого народу та стали імпульсом для творення нового життя.

Нещодавно членам хору „Думка" вдалося дістати запис згаданого концерту на „Відео-стрічці" і можна його придбати, висилаючи замовлення разом із чеком на адресу: Myroslaw Kulynych 34-28 80 th Street Jackson Hghts, N. Y. 11372-2704. Чеки просимо виставляти на: Ukrainian Chorus „Dumka".

1. Заключний концерт духовної музики в Києві, в двох частинах (4 год.) в ціні — 40 ам. дол, пошт. оплата — 3.о. дол., разом — 43.00 ам. дол.

2. Повний концерт українського хору „Думка" з Н. Йорку в місті Києві (2 год.) в ціні 25.00 ам. дол., пошт. оплата 3.00 дол., разом 28.00 ам. дол.

О. Гасцька

38-ий Відділ СУА в Денвері

Цього року праця 38-го Відділу СУА відбувалася успішно під проводом нової голови Марти Василини Арнолд.

Під час різдвяної пори молодші членкині Відділу прикрасили ялинку українським стилем для телефонічної компанії U. S. West Communications. Це спричинило позитивне наставлення до нашої праці і дали нам фінансову допомогу.

Виставка Великодні традиції на Україні відбулася у трьох місцях в Денвері: у музеї Белмар (приготована завдяки Наді Вінич та Олені Морозович), у бібліотеці округи Джеферсон завдяки Дозі Федак, та в музеї піонерів у Голдені завдяки Зоряні Городиській, Стефі Дутчак, Марії Горчаківській, Одарці Фіглюс та Марті Арнолд.

17-го березня українська громада околиці Денверу відсвяткувала Шевченківське свято імпрезою, підготовленою членкинями 38-го Відділу під керівництвом Олени Стельмах-Морозович.

У п'ятницю, 26-го квітня у Чізмен парку ми вшанували пам'ять наших рідних братів і сестер, котрі загинули у свесвітній трагедії — Чорнобильській катастрофі. Голова Марта Арнолд відкрила святкування вступним словом. Оксана Мошинська та Бетті Желем заграли на бандурах, а Зеня Кунаш заспівала пісню „Ой у полі могила".

Володимир Назаренко, який у той час жив у Києві, виголосив промову про наслідки чорнобильської катастрофи. Його палкий виступ містив свідоцтва Сергія Вирозуба, що також мешкав у Києві. Громада почула, як безпомічні люди дають собі раду у безвихідній ситуації.

На зібранні прозвучала пісня „Зажурилась Україна" у виконанні Володимира Назаренка та Сергія Вирозуба, яку вони разом написали і присвятили чорнобильській трагедії.

Сенатор Деннис Ґеллаґер у своїй промові наголосив як важливо не забувати вибуху у Чорнобилі, та зазначив, що то є не тільки екологічна проблема України, а усіх країн світу. На завершення зустрічі сенатор запалив першу свічку, яка символізувала пам'ять тих, котрі загинули під час ліквідації наслідків катастрофи. Від його свічки запалили свічки всі присутні. Святкування закінчили співом „Молитви за Україну.

Зустріч відбулася завдяки організаційній праці Наді Вінич, Марти Арнолд, Одарки Фіглюс, Зірки Городиської, Наді Баррери та Алли Мошійчук.

В неділю, 28-го квітня, отець д-р Баб'як відправив Службу Божу за покійних чорнобильської трагедії в католицькій церкві Преображення Ісуса Христа.

В червні на дводенному етнічному фестивалі в Голдені членки Відділу разом з дітьми громади брали участь у параді, вбрані у традиційних українських строях. Опісля під проводом Дозі Федак, Наді Вінич та Марії Нижник, членки підготовили кіоск, де продавали смачне печиво та українські мистецькі вироби.

Окремі членки Відділу вели кореспонденцію з українськими вояками, які відбували службу в Садійській Арабії.

12-го травня відбулася виставка плякатів з України в церкві Преображення.

Ансамбль „Медікус" з України виступив 30-го червня в Денвері завдяки 38-му Відділові.

Управа 38-го Відділу сердечно дякує всім жінкам і громадянам Денверу і околиці, які своєю працею допомогли нам відсвяткувати всі імпрези та вели постійну працю.

Лариса Мартинюк-Гладка

ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ З ПАПОЮ НА КОРДОНІ УКРАЇНИ

Папа в Перемишлі

(УПА-Варшава, 12 червня 1991). — З-поміж всіх місць, які мав відвідати Папа Іван Павло II під час свого четвертого паломництва до Польщі, для українців найважливішими були відвідини в княжому місті Перемишлі у неділю 2 червня.

Взагалі, неділя була другим днем папських відвідин. До Перемишля Глава Католицької Церкви прилетів біля п'ятої години по полудні і, після проголошення в римо-католицькому катедральному храмі Блаженним латинського Перемиського єпископа Пельчара, він подався до костьолу Найсвятішого Серця Христового. Треба сказати, що в безпосередній близькості костьолу опинилася тільки невелика кількість людей, інші мусіли задовольнитися більш віддаленими місцями. До прямої зустрічі з Папою в середині храму допущено до однієї тисячі чоловік, в основному українців.

На зустріч з Іваном Павлом II до Перемишля прибув Кардинал Мирослав Іван Любачівський, а разом з ним кілька єпископів, біля 50-ти священиків та близько 20 тисяч паломників з України. Крім того, була присутня велика кількість віруючих, монахів, монахинь, священиків з Польщі. Греко-католицький Перемиський єпископ кир Іван Мартиняк, як господар свята, першим привітав Папу в середині костьолу Найсвятішого Серця Христового.

Святіший Отче! Приходиш до найстаршої епархії нашої Церкви, яка початками сягає часів учнів Кирила й Методія, до епархії, яка у нинішньому році святкує 300-ліття унії з Апостольською Столицею. Свою єдність і вірність Христовому Намісникові після Другої світової війни припечатували своєю мученицькою кров'ю мій попередник єпископ Йосафат Коциловський і його помічник Григорій Лакота, велике число священиків, монахинь, монахів та мирян. Тоталітарний комуністичний уряд Польщі припинив діяльність нашої епархії своїми несправедливими і кривдячими законами позбавив нас усього, всього майна матеріяльного — і катедри, і семінарії, і курії, і понад триста церков, але не позбавив нас віри й любови до рідної Церкви, і щирого прив'язання до святої Столиці й до Святішого Отця.

Дякуємо за ті слова, висловлені Вашою Святістю першого дня, що одною з умов миру в світі є збереження прав супроти меншостей релігійних і національних. (...). Уклінно просимо, не дозволь нікому у тій оновленій Тобою Перемиській епархії згасити духа, якого запалив Ти у серцях вірного Тобі українського народу, тут у Польщі, в Україні і у всій діяспорі".

Цього самого дня, ще до початку головних торжеств стало відомо, що Кардинал Любачівський не матиме окремої зустрічі з українцями, як це було заплянованo раніше. Це сталося тому, що Папа запросив Главу Греко-Католицької Церкви на приватну розмову до Любачова. Наступного дня Мирослав Іван Любачівський по зустрічі з Папою від'їхав до Львова.

Український Кардинал, присутній в костьолі, де проходила зустріч з Папою, не зміг з невідомих причин виступити із своїм словом, зміст якого був раніше розданий у письмовій формі журналістам. Шкода, що так сталося, бо текст Кардинала цікавий і заторкує кровні інтереси Укр. Греко-Католицької Церкви. Знаменним є, що Пастир восьмимільйонного стада українців-католиків аргументовано звертається до Папи з проханням надати Греко-Католицькій Церкві патріярший устрій: „Цей Нарід і його Церква очікує від усієї Вселенської Церкви визнання патріяршого устрою, щоб за бажанням Вашої Святости, бути цим помостом між Східною і Західною Церквою, і виявити тим свою повноцінність у лоні всіх помісних Церков Сходу і Заходу. Стає це вже конечністю хвилини, щоб це бажання увінчалося завершенням цього процесу повної нормалізації Церкви в Україні". І далі: „Кріпко віримо, що вже невдовзі зможемо вітати Вашу Святість у нашій рідній Україні, і в нашому престольному храмі св. Юра у Львові, для поширення царства Христового на землі й на славу Божу й повірених нам душ".

Цікаво, що в інтерв'ю, вміщеному в польській газеті „Слово Повшехне" на запитання, що відчувають єрархи переслідуваної понад сорок років Церкви, які нарешті змогли повернутися до своєї столиці, Кардинал сказав таке: „Я відчув себе нарешті вдома, хоч мене не було в Україні 43 роки". І далі: „Так, необхідно буде їздити до Риму, там є чимало питань для розв'язання, проте моїм домом вже тепер буде Україна, а особливо Львів — „завжди вірний". Тут працює вже понад 2000 церков, в яких служить понад 1100 священиків, 200 монахів і 1000 монахинь. В усьому світі є нас 8 мільйонів, в тому числі півмільйона в Польщі. Тому я розпочав наполегливі клопотання, щоб Апостольська Столиця вирішила справу встановлення для нашої Церкви патріярхат, тому, що зараз є всі необхідні канонічні умови, відповідно до постанов II Ватиканського Собору, тобто є територія, є віруючі, і, нарешті, є кандидат на патріярха. А отже пора вже, щоб наш обряд почав жити за власними законами у рамках Вселенської Церкви, подібно як і інші обряди, які мають в власні патріярші устрої".

Ще до того, як говорити про зміст слова Божого Папи Римського до українців в Перемишлі, потрібно внести роз'яснення у справу окупації давнього греко-католицького храму св. Івана Хрестителя.

За день до візити Івана Павла II до Перемишля, після заходів представника Канцелярії Президента Річпосполитої Польської пана Антонія Бєлєвіча, Суспільний Комітет Захисту Польського Костьолу оо. Кармелітів вирішив припинити акцію, заявляючи водночас, що остаточне вирішення подальшої долі святині зробить Папа. У надрукованій з цього приводу заяві члени Комітету згодилися, як пишуть, віддати долю цієї святині у руки Петрового Намісника, тобто Папи Римського. „Завершуємо наш протест, який не був спрямований проти когось персонально, а мав на меті захист польських національних святостей".

Сталося згідно надій членів Комітету. Під кінець свого слова до української громади, зібраної в костьолі Найсвятішого Серця Христового, найвищий Настоятель Католицької Церкви вирішив передати у довічне користування замість, як було сказано, святині, яка мала бути будована, костьол Найсвятішого Серця Христового, тобто цей, в якому відбувалася зустріч. Ось так звучали слова Папи в момент офіційної заяви про передачу храму українцям: „Передаю цю святиню у довічне користування вам, дорогі брати й сестри, греко-католицького обряду, званого візантійсько-українським замість церкви, яка згідно згаданого договору, мала бути побудована. Цей костьол назначаю сьогодні катедральним храмом Перемиської епархії та єпископа вашого обряду". І далі Папа додав: „Я і, же бажав би собі, щоб цей храм, в якому ще нещодавно покоїлися останки єпископа Йосифа Сабастіяна, нині Блаженного, великого апостола єднання та гармонійної співпраці двох обрядів, був воланням до всіх поколінь, що треба спільно будувати одну Святу, Вселенську і Апостольську Церкву, незалежно від обрядової приналежности. Ісусове серце, терпеливе і великого милосердя, джерело життя і святости, благослови це улюблене місто, якому історія не скупила болісних переживань, але також прекрасних символів братерства й християнської солідарности. Ісусове серце, джерело потіхи, тобі віддаю подальше паломництво на цій землі у вірі, любові і надії всіх поколінь".

Коментатор-священик польського телебачення назвав це несподіване для всіх рішення Папи „Соломоновим", а журналіст щоденної газети „Жечпосполіта" писав про це, як про „чудо в Перемишлі". Звичайно, здаються невідповідними ці окреслення. І при всій важкості, заплутаності ситуації, яку мав вирішити Папа, важливе те, чи це рішення зніме атмосферу напруження довкола цього питання в самому Перемишлі. А щоб це оцінити, необхідно щоб минув деякий час. Першу спробу роздуму на цю тему взяла на себе варшавська газета „Жицє Варшави". У ній читаємо:

„Це рішення викликало оплески з боку українців з-за східнього кордону та інших реґіонів Польщі. Перемиські українці сприйняли це рішення, однак з мішаним почуттям. Отець Мирон Михайлишин з уніятської єпископської курії сказав журналістам, що рішення Папи, звичайно, виходить назустріч українцям, проте, водночас, забирає їм символ. Українці-бо боролися не за ґармонізований костьол, але за кармелітський, їхній давній катедральний храм".

Іван Павло II, говорячи про православних братів східніх Церков, висловив переконання, що вони приєднаються до цього торжества, а українські греко-католики будуть тішитися своєю свободою в такий спосіб, що це не впливатиме неґативно на екуменічну злагоду між католицькою та православною Церквами. Загалом кажучи, Папське Слово Боже було настільки змістовне, що задовільнило усіх згромаджених українських паломників. Нарешті з уст найвищого католицького достойника і зверхника греко-католики з Польщі і України почули щире признання за їхню боротьбу, за життя Укр. Греко - Католицької Церкви в умовах страшної комуністичної пошести.

А нібито жартома додане речення: „Коли приїду до Львова, буду більше говорити по-українськи", в умовах перемиських мало неабияке, між іншими, політичне забарвлення, особливо в тих польських колах, де все ще є спроби піддавати під сумнів українськість столиці Західньої України.

Те, що лежало в основі Слова Божого Папи Івана Павла II до українців, тобто потреба миру й злагоди, братерського поєднання між польським і українським народами, було повторюване й під час відвідин в інших місцевостях Польщі. Це є свідоцтвом того, що Христовому Наміснику на Петровому Престолі це питання неабияк наболіло.

Роман, Крик, УПресА

„ВІЧНО ТИ ЮНИЙ, ДРОГОБИЧЕ МІЙ!"

Одинадцятий з'їзд дрогобичан

У підніжжі голубих
Карпат,
Для очей лукавих — ласа
здобич,
Для очей ласкавих — друг
і брат,
Стоїть древній
український град
З леґендарним іменем
Дрогобич.

Михайло Шалата

Доказом любови й прив'язаности дрогобичан у діяспорі до їхнього старовинного, але вічно юного міста та Франкового „Підгір'я прекрасного" є їхні періодичні з'їзди (досі було їх одинадцять!) і товариські зустрічі на американській землі за три томи реґіонального збірника „Дрогобиччина — земля Івана Франка".

З'їзд дрогобичан щодва роки улаштовує управа їхнього земляцького об'єднання, яке від 1968 року має назву Центральний Комітет Дрогобиччини. Свою управу вони вибирають раз на чотири роки. Головою вибраної в 1989 році управи є Степан Гавриш, відомий суспільно-громадський діяч.

Одинадцятий з'їзд дрогобичан відбувся 1—2-го червня ц. р. на оселі УНСоюзу Союзівці. Участь у ньому взяло коло ста осіб — трохи більше, ніж їх було на попередньому з'їзді.

З'їзд відбувався за програмою, яка для дрогобичан стала „традиційною": в суботу — реєстрація учасників, наради, коктейл, святкова вечеря з промовами, привітами, розиграшем цінних предметів, музично-вокальною частиною вечора й танцювальною забавою, а в неділю — сніданок, Служба Божа і Панахида за померлих дрогобичан, обід спільна фотографія і продовження та закінчення нарад.

На кожному з'їзді дрогобичани відзначають роковини якогось їхнього визначного земляка або важливої події, що сталася на Дрогобиччині. Цим разом з'їзд був присвячений двом річницям: одна з них радісна — 900-річчя Дрогобича, а друга сумна — 50-річчя мученичої смерти соток жителів Дрогобиччини від рук озвірілих енкаведистів.

На головного доповідача ЦКДрогобиччини запросили професора педагогічного інституту ім. Івана Франка в Дрогобичі Михайла Шалату, який у зв'язку з 900-річчям міста написав його коротку популярну історію „Місто в підгір'ї Карпат". Ця книжка вийшла в 1991 р. 10,000-им тиражем у видавництві „Бескид" у Дрогобичі й призначена для всіх, хто цікавиться цим містом і його околицями, а особливо для вчителів, учнів, екскурсоводів і туристів. На жаль, автор цієї книжки не дістав у Москві на час місця в літаку й прилетів до Ню Йорку аж другого дня, якраз тоді, коли закінчився з'їзд.

Одинадцятий з'їзд дрогобичан. Бенкет. Промовляє голова Центрального Комітету Дрогобиччини Степан Гавриш. За головним столом сидять зліва: Роман Микита, Ярослава Ціханська, В. Ціханський, Марія Ковальська, Іван Куйдич, Юлія Добош, о. Михайло Добош, Зірка Колінко-Мисько, Ольга Білас-Бунецька, Адольф Гладилович, Степан Кікта, Меланія Кривокульська, Володимир Тустанівський і Володимир Яців.

Наради

Нарадами з'їзду вміло провадив голова ЦКДрогобиччини С. Гавриш. Їх почав, а в неділю закінчив молитвою новависвячений диякон дрогобичанин о. Михайло Добош.

Крім звітів членів управи, предметом нарад були такі справи: заплянований четвертий том „Дрогобиччини — землі Івана Франка", фінансова допомога дрогобичан у діяспорі в побудові пам'ятника Тарасові Шевченкові в Дрогобичі, організування поїздки делеґації ЦКДрогобиччини до Дрогобича у вересні на святкування 900-річчя міста, відкриття пам'ятника й 70-річний ювілей української гімназії імени Івана Франка та встановлення місця й дати наступного з'їзду.

Отож четвертий том дрогобицького збірника вийде в Дрогобичі, а його редактором буде професор Михайло Шалата.

Найбільшим успіхом у збиранні пожертв дрогобицької діяспори на пам'ятник увінчалася акція, що її повела з власної ініціятиви Наталка Крайчик-Закидальська. Вона зібрала на цю ціль і передала через ЦКДрогобиччини до Дрогобича понад 900 долярів, а перед з'їздом знову прислала більшу суму зібраних пожертв.

Провідником делеґації на святкування в Дрогобичі буде заступник голови ЦКДрогобиччини д-р Іван Куйдич. Поїздку організовує бюро подорожей Ковбаснюка. На заклик члена управи ЦКДрогобиччини, її скарбника Романа Микити, який на з'їзді реферував цю справу, негайно зголосилося досить багато тих, хто бажає туди поїхати.

Наступний з'їзд, на якому буде вибрана нова управа ЦКДрогобиччини, вирішено відбути на Союзівці у 1993 році.

Святкова вечеря

Голова Центрального Комітету Дрогобиччини був також господарем святкової вечері й керівником програми того вечора. В цій своїй ролі він усіх гарно розважав, переплітаючи свою мову дотепними жартами, і знав кожному щось приємне сказати.

Перед вечерею о. М. Добош проказав молитву, заінтонував спів „Отче наш!", що його підхопили всі присутні, та поблагословив їду й напої.

Замість відсутнього доповідача М. Шалати промовляв д-р І. Куйдич. Він коротко розповів про М. Шалату і його заслуги в спорудженні пам'ятника і на пості професора педагогічного інституту. Згадав про його книжку „Дрогобич", яка недавно вийшла в Москві українською й російською мовами з чудовими кольоровими ілюстраціями і яку варто б видати тут англійською мовою. Він також висловив бажання, щоб майбутній четвертий том „Дрогобиччини" був присвячений пам'яті дрогобичан, що загинули від 1940-их років, і українській дрогобицькій діяспорі. Згадав, що невідомо, скільки направду років Дрогобичеві, 900-річчя якого ми тепер відзначаємо, бо про його початки є тільки леґенди.

Закінчуючи своє слово, промовець звернув увагу на свічку, яка під час вечері світилася на головному столі. Цю свічку, сказав він, привіз його брат з Дрогобича і вона є символом єднання учасників з'їзду з дрогобицькою землею.

Живим символом такого єднання були привіти, що їх виголосили під час вечері гості з України — дрогобичанка Маруся Ковальська і львів'янка Надія Гриновець.

М. Ковальська вітала учасників з'їзду від „нашої прекрасної, багатостраждальної, цвітучої Дрогобиччини", і зокрема від Союзу Українок у Дрогобичі. Вона палко закликала їх ніколи не забувати про Україну і вчити дітей української мови. Всіх сердечно запрошувала приїжджати в Україну.

Друга гостя Н. Гриновець закінчила свій сердечний привіт і побажання гарним і зворушливим віршем про матір.

Також були писемні привіти, які відчитав д-р І. Куйдич, а саме: телеграма д-ра Теодора Кікти з Варшави, Миколи Куйдича з Дрогобича, від посадника міста Дрогобича Мирослава Глубіша, голови Центрального Комітету „Рогатинщина" д-ра Олега Кудрика, Романа Сасика з Арґентини, інж. Івана Фура з Парми, Огайо, Романа Іваницького з Фльориди і Миколи Мегеця з Мінеаполісу.

Спогад про „Процес 62-ох"

В зв'язку з 50-річчям злочинів НКВД у Дрогобичі, Степан Гавриш, один з тих, яких у 1941 році енкаведисти судили за приналежність до Організації Українських Націоналістів на так званому „Процесі 62-ох", поділився з присутніми спогадом про це ганебне судилище.

З уваги на документальну вартість цього спогаду наводжу його тут повністю.

„П'ятдесят років тому в Дрогобичі на Стрийській вулиці судили шістдесят двох підсудних. Судили їх вісім днів. Зробили посміховище. Спроваджували енкаведистів Бог знає звідкіля. Сам Руденко, головний прокурор Совєтського Союзу, приїхав нас оскаржувати. Після цього — тридцять дістали кари смерти, решта — по десять і 8 років, а наймолодшій між нами подрузі дали сім років.

Тепер при житті залишилися в Україні три, чудом врятовані, подруги — Марійка Мацюрак, сестра Теофілі Мацюрак, яку замордували, і Агафія та Євгенія Хомицькі з-під Стрия. В Німеччині є Дмитро Білий (у Мюнхені), а тут, у вільному світі, Оля Білас-Буницька і я. Ми двоє є тут. Разом шість осіб залишилися живими з цього процесу.

Ви бачили тут сьогодні — я їх показував — знімки щелепів у дрогобицькій тюрмі. Це наші подруги! Це наші друзі! Тіла помордованих найбільш жорстоким способом. Їх знайдено на жидівському кладовищі. І коли їх розпізнали, похоронили в спільній могилі за Стрийською вулицею.

Коротко про процес. Уявіть собі, що ми скатовані, збиті, і що, вибачте за мій вислів, нас воші їли, короста. І нас припровадили судити. Ми невинні — обдерті, обдряпані. Енкаведисти стояли навколо з машиновими крісами, а ми нічого не мали. Ми не мали ні одного ґудзика на нашому убранні.

А сам процес? Кожного оскаржували як „ізмєнніка родіни". Нас, націоналістів, які хотіли мати вільну Україну! Правильно. Ми всі були членами Організації Українських Націоналістів. І майже на 90 відсотків ніхто з нас не заломився. На жаль, деякі через підступ заломилися. І один лиш був такий, що йому обіцяли кар'єру, і він заломився.

Згадую подругу Ольгу Білас. Вона була нареченою Петра Данилишина, брата Дмитра, якого поляки повісили за напад на пошту разом з Біласом. Робили посміховище з цієї молодої подруги й її нареченого Петра. Посадили їх напереді, але розмовляти їм не було вільно.

Нам заборонили з собою розмовляти. Ми сиділи як мумії. Але хлопці були відважні і все таки говорили. Коли нас засудили, кожному з нас дали сказати останнє слово. Кожний, крім одного, сказав, що він не винен. А один молоденький хлопець з-під Турки сказав: „Ну, знаєте, граждани, я молодий як цвітка. Я хочу жити. А ви мене засудили на вісім років".

Встав Гриць Скоропад з Гаїв Вижніх. Для нього була кара смерти. Питають його: „Що ти хочеш?". А він каже: „Знаєте, що я хочу? Як будете мене вішати, вішайте догори ногами, щоб я не дивився на ваші московські пики!"

Зараз обступили всіх навколо чубарики-енкаведисти. Була вже пізня година. Привели своїх жінок, повбираних у нічні сорочки, бо ті не вміли одягатися — не знали, яка різниця між нічною сорочкою і гарною суконкою. Всі вони там сиділи і дивилися на нас, як на найбільших злочинців. Це було п'ятдесят років тому".

Вежа ратуші і сучасний герб міста на коверті пошти СССР з нагоди 900-річчя Дрогобича.

Жертви совєтської окупації в Дрогобичі. Частина черепів і кісток, що їх відкопано в 1990р. коло колишньої тюрми НКВД на Стрийській вулиці. Над ними діти і дорослі тримають напис „Наслідки „золотого" вересня 39-го !!!"

Дует музикантів зі Львова

І ще один символ єднання дрогобичан у діяспорі з Україною на тому вечорі — виступ двох молодих співаків і музикантів зі Львова — Гриця Гринівця та його товариша Степана. Побажавши учасникам з'їзду перенестися піснею в Україну, вони виконали під супровід гітари нову зворушливу пісню „Смерекова хата", а потім при звуках гітари й сопілки дві жартівливі народні пісні. Гриць Гриновець, крім того, всіх розвеселив, рецитуючи сатиричний вірш „Що пише газета „Свобода" про лідера Михайла Ґорбачова?"

За закатованих дрогобичан — членів ОУН

Другого дня дрогобичани були на Службі Божій, що її в оригінально побудованій церкві св. Трійці відправив з о. Михайлом Добошем парох Союзівки о. Лев Любинський.

По Службі Божій о. М. Добош відправив Панахиду за вісімнадцятьох членів ОУН, яких після страшних мук розстріляло в Дрогобичі НКВД. Співав на швидку руку зорганізований хор дрогобичан.

Ось перелік розстріляних, помордованих подруг й друзів, за яких була відправлена Панахида: Михайло Білий, Іван Гарасим'як, Микола Гук, Василь Гурій, Петро Данилишин, Степан Зарицький, Філомена Іванчук, Іван Кіселичник, Петро Кіселичник, Теофіля Мацюрак, Марійка Мудра, Григорій Скоропад, Іван Сов'як, Атанас Сорока, Іван Суботяк, Осип Тожевець, Василь Хован і Микола Цап'як.

Всіх прізвищ помордованих не подано з певних причин.

Вічна Вам пам'ять і слава, наші мученики-герої! Народ вас ніколи не забуде! Ви вічно будете жити в серцях дрогобичан!

Адольф Гладилович

ВІД ПЕРШИХ ПІОНЕРІВ ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО ҐУБЕРНАТОРА

Канадські українці, як, зрештою, українці в цілому світі, можуть уважати дату 29-го січня 1990 р. однією з найважливіших дат своєї історії. Цього дня в столиці Канади відбулося офіційне введення на пост генерал-ґубернатора Канади Романа (Рея) Гнатишина.

Згідно з канадською конституцією, генерал-губернатор є намісником королеви Великобританії Єлисавети II. Рівночасно генерал-губернатор є головою канадської держави.

Генеральний губернатор Канади Рамон (Рей) Гнатишин

В 1991 році канадці українського роду святкуватимуть століття свого поселення в Канаді. Тому призначення Романа Гнатишина, сина українських еміґрантів, головою держави має особливе значення для канадських українців.

За цих сто років українські поселенці та їх нащадки можуть гордитися різними досягненнями майже в усіх ділянках канадського життя. Вони обробили мільйони гектарів цілинної землі на західних степах Канади, брали активну участь у першій і другій світових війнах, дали країні здібних і визначних науковців та підприємців. В ділянці політики українці вже в 1926 році вибрали першого посла федерального парламенту, а в 1959р. Михайло Стар (Старчевський) був призначений першим членом федерального кабінету консервативного уряду Джона Діфенбейкера.

Після того було багато вибраних членів федерального і провінційних парламентів та декілька призначених сенаторів і міністрів українського походження. Одначе, іменування високодостойного Р. Гнатишина на посаду генерал-губернатора було завершенням політичних аспірацій канадських українців.

Церемонія введення на пост нового генерал-губернатора відбулася згідно з традиційним протоколом, в присутності членів уряду, сенаторів, послів, дипломатів, колишніх міністрів, генерал-губернаторів та запрошених гостей. Високодостойний Р. Гнатишин зложив присягу вірності королеві і канадській конституції. Під кінець церемонії промовив прем'єр-міністр Канади, високодостойний Браєн Малруні.

В своїй промові прем'єр-міністр звернув увагу на те, що новий генерал-губернатор приступає до влади у винятково цікавому періоді історії. Він сказав: „Тоді, як в Західній Європі твориться нова коаліція націй, яка з'єднує 325 мільйонів людей, у Східній Европі півстоліття гніту та репресій закінчується і свобода з'являється на устах і в серцях людей, від Берліна до Балканського півострова... В листопаді минулого року, під час відвідин Радянського Союзу, я був у Києві, де мав честь зложити вінок біля пам'ятника великого поета Тараса Шевченка, який понад сто років тому висловив такими простими і сильними словами велику тугу всього людства за свободою: „І мене в сім'ї великій, сім'ї вольній, новій, не забудьте пом'янути незлим, тихим словом"...

Коли я читав цей заклик до свободи в Києві, я думав про те, як українці сповнили цю мрію поета на канадській землі, на преріях, в містах і селах нашої країни. І я подумав про те, як добре сталося, що син українських іміґрантів стане незабаром генерал-губернатором Канади, тут, в цій залі сенату, в якому його батько був першим канадським сенатором, народженим в Україні. Сенатора Джона Гнатишина всі поважали, а його син здобув таку саму пошану своєю громадською діяльністю, своєю глибокою прив'язаністю до державної служби і своїми конструктивними поглядами на канадську єдність. І як приємно, що новий канадський генерал-губернатор є сином такої досконалої матері, як Гелена Гнатишин, яка є тут присутня. Вона була провідною громадською діячкою, очолюючи Крайову жіночу раду Канади".

Звертаючись до Р. Гнатишина і його дружини Герди, Малруні сказав: „Ваша екселенціє, від імені всіх канадців, я дякую Вам і Вашій дружині за те, що Ви погодились взяти на себе цей важливий обов'язок. Бажаю Вам щастя і успіху!"

Після промови прем'єр-міністра говорив Р. Гнатишин, підкреслюючи, що Канада відіграє велику міжнародну роль як двомовна і багатокультурна держава. Новий генерал-губернатор читав свою доповідь англійською і французькою мовами, але він також сказав декілька речень по-українськи, згадуючи, що чотири мільйони канадців народилися поза межами Канади. Він сказав: „Я можу бути вдячний, що між родинами іміґрантів, які прибули до Канади, були Михайло й Анна Гнатишин, мої батьки".

Увечорі того самого дня, в приміщенні канадського Музею цивілізації відбулося велике прийняття для понад 1500 гостей, запрошених з усіх провінцій Канади бюром прем'єр-міністра Малруні. Серед запрошених гостей було велике число українських церковних, громадських та політичних діячів.

На цьому прийомі знову промовляли прем'єр-міністр Малруні і генеральний губернатор Гнатишин, а в концертовій частині виступила місцева українська танцювальна група „Дніпро".

Опісля відбувся урочистий бенкет для обмеженого числа гостей (200 осіб) в офіційній резиденції генерал-губернатора. Серед гостей, крім родини Гнатишина, були обидва Владики української православної і католицької церков, Сильвія Федорук (лейтенант-губернатор Саскачевану) і Рой Романов (лідер опозиції в Саскачеванській леґіслятурі).

Коментарі канадського телебачення, радіо і преси про інвеституру Р. Гнатишина були, загалом, позитивні і прихильні. Всі коментатори згадували про те, що новий генерал-губернатор є українського походження. Р. Гнатишин за 14 років своєї діяльності у федеральному парламенті як посол, як лідер палати, офіційної опозиції і, врешті, міністер справедливості, здобув собі прихильність журналістів своєю доступністю, відвертістю і почуттям гумору. Майже всі визначні коментатори пророкують, що новий намісник королеви буде популярним головою держави, якраз завдяки своїй безпретензійності.

Цікавою була стаття про герб генерал-губернатора в щоденнику „Стар-Фенікс" (з2-го листопада минулого року) з Саскатуну, рідного міста Р. Гнатишина. Як для всіх попередніх генерал-губернаторів, для Гнатишина був виготовлений особистий герб, який буде на його печатці Таємної Ради. Запроєктований герб має синьо-золоте тло (українські національні кольори), а по обох боках є зображені олень і бик, який, згідно з думкою геральдиста, є одним з найстарших символів Буковини, звідки походять батьки Гнатишина. На шиї бика висить степова лілея (офіційна квітка Саскачевану), в центрі якої знаходиться тризуб — тисячолітній символ України. Під щитом гербу зображені ліси і зернові поля Саскачевану та мотто генерал-губернатора: „Поміркованість в усьому".

Президія відділу КУК в Торонті прилучилася до української спільноти в Канаді, переслала Р. Гнатишину щирі гратуляції і привітання.

Василь Дідюк

Цінний почин двох львів'янок

Довголітнє поневолення України довело до того, що багато наших не тільки матеріяльних, але й культурно-мистецьких скарбів, на яких тримається українська нація, опинилися на грані свого цілковитого вичерпання і занепаду. Тому поруч невтомних старань робити все можливе, аби Україна нарешті стала самостійною державою, що є єдиною запорукою чи гарантією врятування нас, як нації, одночасно створюються такі організації, як Товариство української мови ім. Т. Шевченка, Комісія з питань культури і духового відродження, Українська Екологічна Асоціяція і т. д.

Але є ще один наш безцінний скарб, який з тих самих окупаційних причин ми можемо втратити. Йдеться про вироби наших талановитих предків — наші вишивки. Цією ділянкою українського народного мистецтва вирішили зайнятися дві скромні жінки зі Львова — Олена Стахурська та Ярослава Заневчик. У статті „Скарби України" Іванни Зельської („Наш Шлях" з 19-го січня 1991 року) про Олену Стахурську читаємо таке:

„Олена Стахурська, не інспірована й не оплачувана ніким, озброївшись полум'яним бажанням зберегти загибаючі скарби витворів праць невідомих жіночих рук, що применені в прикрасах на жіночих народних сорочках, вирішила їх відшукати або розкопати. Тому вона пішки, з наплечником на плечах, обійшла багато сіл Галичини, щоб відшукати та навчитися від старших жінок виконувати складні стібі народних прикрас і потім їх вдало примінити до прикрас серветок, блюзок, чоловічих сорочок, рушників тощо. Вона також вивчила і запам'ятала місцеві назви поодиноких взорів та стібів як також зберегла у своїх працях кольорит і техніку їх виконання. Тим самим вона успішно спричинилася до докладнішого і недослідженого досі як слід народного мистецтва української вишивки в Галичині. Цим самим вона зробила вдалий стимул до праці майбутніх етнографів".

Аби не тільки поділитися своїм власним досвідом, але також зацікавити українську діяспору проблемою українських вишивок, мисткині Олена Стахурська та Ярослава Заневчик без всяких „спонзорів" на власну руку і за позичені гроші ще в листопаді минулого року, після цілорічного чекання в черзі за квитком на літак, прибули зі Львова до Торонто. Після відвідин більших скупчень наших поселенців у Канаді, в червні ц. р. вони прибули до Клівленду в Огайо, де не тільки влаштували виставки своїх мистецьких праць, але й для бажаючих дали лекції з ділянки українських вишивок. В той час, як О. Стахурська в основному займається справою вишивок, її подруга — Я. Заневчик працює в ділянці готових моделів верхнього одягу, прикрашеного вишивками. Вона показала, як можна народні прикраси кожухів, киптарів, свит, жакетів і т. д. застосувати для сучасного модерного крою верхнього одягу — плащів, камізельок і т. д., як для жінок, так і для чоловіків. Її вміння в доборі взорів та кольорів просто подиву гідне. У своїй праці вона застосовує декоративний шнур, метал та мистецькі народні стібі нитками та вовною, що в їх мистецькому поєднанні дає дуже вдалу оригінальність. Поруч праць на грубому матеріялі, мисткиня також працює на полотні та на інших тонких матеріялах спідниць. На виставці вона показала 23 зразки своєї творчості.

На думку багатьох глядачів, сміливі спроби стилізації Ярослави Заневчик промощують стежку для майбутнього, бо ці спроби показують, що саме так можна модернізувати український верхній одяг. Бо, як твердять знавці, українське село правдоподібно вже ніколи не повернеться до такої самої ноші, яка існувала в давні часи. Боже все йде — все міняється! І тому тим ціннішi будуть змодернізовані стилізації верхнього одягу, що їх показала Ярослава Заневчик. В її праці в значній мірі допомагає її чоловік Антін, який разом з нею також прибув до Америки і якого, незважаючи на 78 років життя, його дружина зацікавила своєю мистецькою працею.

Варто зазначити, що Ярослава Заневчик є колишньою дисиденткою. За громадсько-політичну діяльність свого часу її чоловік був запроторений до одного з концтаборів, в якому в той час перебували також інші відомі українські політв'язні.

Олена Стахурська, яка показала на виставці 36 своїх праць, поділилася з відвідувачами виставки деякими власними спостереженнями. На питання, чому її зацікавила справа „розкопок" українських вишивок, вона відповіла, що завжди любила і любить українське село. А вишивки походять не з міста, а з села... Але не тільки це. Головне те, що багато людей напевне не усвідомлює, якою глибокою мудрістю володіють наші селяни чи селянки — і то переважно вже старші віком, тобто люди, які в своєму житті пережили багато і добрих, і здебільша гірких часів... Наприклад, скільки мудрості можна знайти в поговірках, жартах чи приповідках наших селян?! Та навіть якщо йдеться про наші вишивки. Чи всі з нас усвідомлюють, що наші вишивки — це не просто лише різнокольорові прикраси для нашого одягу. Ні! Це щось більше — це також символи нашого побуту, життя — щасливого чи нещасливого. Ось, наприклад, лежить перед вами оця серветка. Деякі жінки із нашого старшого покоління можуть з її взорів прочитати, що тут написано, але сумнівно, чи хтось з молодих це може зробити. Між тим, тут подані символи батьків та їх дітей... Ще з інших вишивок можна прочитати символи щасливої і нещасливої родини.

Олена Стахурська показала мені невелику вишиту серветку, при тому сказала: „Придивіться добре і побачите, що на ній вишиті оленячі роги". І це дійсно було так. При тому вона додала, що працювала над цією серветкою два роки (очевидно у вільні від заробкової праці години). „На жаль, — сказала Олена, — десь від половини минулого століття в моді появилася т. звана хрестикова вишивка, яка, мабуть, з причини, що її значно легше виконувати, витиснула дуже багато нашої правдивої української вишивки. Але чи це значить, що ми повинні ігнорувати все те, що залишили наші предки? Абсолютно ні! І тому я поставила перед собою завдання — не допустити до цього! Звичайно, всього напевно не вдасться зберегти, бо зі смертю наших бабусь і прабабусь в значній мірі пішла вже в забуття також і наша стара вишивка".

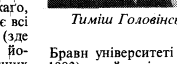
І це правда. Історія нашої вишивки дуже давня. Українські вишивки були відомі ще в II столітті перед Христом. Великий вплив на характер вишивки мали тканини візантійської матерії. Про вишивки на білій сорочці українців є вістки з XI-XII століть у візантійських письменників. Також відомі малюнки по мініатюрах та фресках на Україні тієї ж доби. Про українську вишивку згадують чужинецькі подорожники XVI -XIX століть. Збереглися також вишивки з козацьких часів XVII-XVIII століть. І хоч впродовж століть вишивки зазнавали чималих змін у мотивах та барвах, проте вони не втрачали свого оригінального українського стилю.

Окупаційний режим в Україні все робив і робить, аби не залишилося нічого, що нагадувало б про будь-яку окремішність українського народу. Бо метою того режиму було і є все перемолоти в своєму ненаситному „общеросійському котлові". Саме цим можна пояснити той факт, що в Україні й до цього часу не видано жодного альбому українських вишивок. „Інші країни — сказала Олена, — Польща, Угорщина, Болгарія і т. д. мають альбоми своїх національних вишивок. І коли я заглянула до деяких з них, то із здивуванням та обуренням побачила, що деякі з наших вишивок вже потрапили до чужинецьких альбомів. Значить, нас обкрадають! І це також все в більшій мірі мене спонукує конче видати альбом українських національних вишивок".

Олена Стахурська зазначила, що тепер в Україні вона вже змогла б видати свій альбом. Але біда в тому, що там і досі не вміють видавати кольорові ілюстрації на такому високому рівні як це роблять видавництва в Канаді або в ЗСА. Але де і як знайти спонзорів для такого видання? Ось питання, якого, на жаль, Олена Стахурська не в силі сама розв'язати...

Юліян Мовчан

Досягнення молодого професіоналіста

Тиміш Головінський

Час від часу на сторінках української преси появляються інформації про успіхи українських професіоналістів. Ці відомості, що не тільки сповнюють нас гордістю, але дають також поштовх для нашої студіюючої молоді до постійного спинання вгору, нерідко при великому суперництві представників інших етнічних груп.

Якщо йдеться про медичні і споріднені науки та про досягнення в тих науках нашого покоління, інформує нас з великою точністю та любов'ю д-р Павло Пундій, архівар Українського Медичного Т-ва з Чикаґо, який згодом оформлює всі ті дописи та інформації (здебільша вони належать його перу) у виді медичних архівів, яких досі появилося кільканадцять томів, у гарній твердій оправі. Не пасуть задніх і молоді українські інженери, багато з них закінчують високі технічні школи із ступенями бакаляврів, маґістрів та докторів. Багато з них займає сьогодні високі становища в індустрії, федеральній системі, є професорами в університетах та політехнічних інститутах. Відрадним явищем слід вважати те, що багато інженерів заснували свої власні підприємства та консультаційні бюра. На жаль, Т-во Українських Інженерів не має у своїх рядах архіварного відповідника д-ра Павла Пундія, щоб з таким самим відданням реєструвати професійні успіхи українських інженерів. Але час від часу появляються в пресі інформації про їх досягнення та професійні успіхи в усіх технічних ділянках.

Зате дуже мало зустрічаємо інформацій про українських економістів та правників, серед яких зустрічається дуже багато таких, що можуть похвалитися своїми професійними досягненнями.

До одних з них слід зачислити Тимоша Головінського, асистента директора Правничого Бюра у Гарвардському університеті, в якому він працює від 1990 року та в листопаді ц. р. виступить з доповіддю у Вашінґтоні, Д. С., як панеліст на конференції.

Тиміш Головінський народився у Філядельфії, звідки переїхав з батьками до Бостону, а з Бостону до Провіденс, де його батько Андрій Головінський є професором медичного факультету у Бравн університеті, а мати Мотря — головою департаменту мистецтва в середній школі в стейті Ровд Айленд.

Після закінчення середньої клясичної школи в 1979 році з осягом сумма кум лявде, він студіював у Бравн університеті (1979—1983), який закінчив ступенем В. А. в ділянці порівняльної літератури. В часі студій був кореспондентом університетської газети „Brown Daily Herold", працював в університетській бібліотеці над проєктом поліпшення комп'ютерних програм в ділянці бібліотечних довідок та був членом Академічної системи студентських дорадників.

Вліті 1980 року був учасником Українських літніх студій при Гарвардському дослідному інституті та кореспондентом університетської газети „Harvarg Crimson".

Маючи намір студіювати право, він перед правничими студіями подавав на працю до великої правничої фірми, в якій працював від 1983 до 1986 р. на становищі правничого асистента. Правничі студії відбув у 1986—1989 рр. та завершив ступенем доктора правничого знання.

Він спеціалізувався у правничих контрактах довкільного закону та був членом студентської організації цього профілю.

Влітку 1988 року відбув інтерншіп у правничому департаменті у Вашінґтоні.

Працював як адміністраційний асистент Гарвардського Українського Дослідного Інституту в програмі Гарвардських серії українських студій, а вліті 1989 року як адміністраційний асистент в рамках української збірки у Гарвардській бібліотеці.

Він є членом пластової станиці в Бостоні, Українського Народного Союзу, Відділ ім. Мишуги, Української Професійної Асоціяції, Українського Адвокатського Об'єднання та інших.

Вітаючи Тимоша з цими досягненнями, рівночасно складаємо йому щирі побажання нових успіхів в професійному та особистому житті!

М. К.

Стежками батьків по Україні

У вівторок, 25-го червня, з Нюаркського летовища відлетіла на Україну перша тура українських студентів завдяки відомій і найстаршій українській аґенції в ЗСА „Кобаснюк Травел".

Багато років такі тури були нам відомі під назвою „Стежками батьків по Европі". Їх постійно організовувала Фундація Українського Вільного Університету, яка існує від 1975 року, і за той час видала понад 100 стипендій для молоді з різних країн світу. Фундація постала завдяки старанням невтомного проф. д-ра Петра Гоя.

Який характер носить поїздка студентів цієї групи під проводом д-ра Петра Матіяшека і мгр Ліди Чорної-Матіяшек?

Перш за все, вони будуть мати на Україні зустрічі зі студентською молоддю в Києві, Львові, Івано-Франківську та Тернополі. Зустрінуться з молодими професіоналістами, а головно відвідають високі школи, щоб започаткувати ближчу співпрацю і обмін думками між діяспорою і Україною. Зустрінуться також з групою з 64 студентів, які незабаром мають прибути на літній семінар до УВУ.

Слід згадати, що за моттом „Стежками батьків" від 1982 року відбуваються кобзарські курси в Мюнхені, знову ж таки завдяки невтомним старанням і допомозі д-ра П. Гоя і „Кобаснюк агенції".

Ідея постання таких курсів походить від Світового Товариства Бандуристів, щоб забезпечити та утримати зв'язок між бандуристами та ентузіястами мистецтва бандури.

Після великого успіху кобзарських курсів, в яких взяли участь студенти усіх країн Европи, в тому числі Польщі і Югославії, а останні два роки України, заснували акредитований курс української музики і гри на бандурі. Ці курси були в категорії гуманістичних наук, а студенти могли брати „електи" і дістати три кредити.

Віра Ковбаснюк (друга зліва) з турою українських студентів, які відлетіли на Україну. Очолюють туру д-р Петро Матіяшек (перший зліва) та мгр Ліда Чорна- Матіяшек (сидить перша зліва).

Слід підкреслити, що всі ті тури відбувалися через найбільш відому і заслужену „Кобаснюк аґенцію", яка вже понад 70 років існує на українському давнтавні в Ню Йорку, а вславилась тим, що безплатно допомагала порадами і фінансовою допомогою. Початки ця аґенція бере від нотаріяльного бюра тата Віри Ковбаснюк, який довгі роки був неначе батьком нових еміґрантів. Ніколи не забуду, коли я перший раз виробляв там податковий звіт, а на запитання скільки я винен, дістав відповідь: „Дайте на Боже".

Перебравши фірму від батька, Віра разом зі своїм чоловіком адвокатом Антоном Шумейком йдуть слідами свого батька. Кожен, хто зайде до них, дістане найкращу обслугу.

А найголовніше є те, що подружжя Шумейків є меценатами різних культурних і мистецьких організацій Ню Йорку. Вони справді щиро жертвують на різні цілі, тож і не дивно, що громадськість підтримує їх фірму.

Завдяки подружжю Шумейків постала Школа Кобзарського Мистецтва, які на заснування її подарували п'ять бандур, а відтак постійно підтримували фінансово. Щире Вам спасибі! Бажаємо Вам дальших успіхів, а при тому просимо всіх користати з досвідченої обслуги фірми „Кобаснюк Травел", бо велика частина тих грошей вертається на добродійні цілі української громади.

Микола Чорний

ВЛАСТІ БУРЯТСЬКОЇ АВТОНОМНОЇ совєтської республіки повернули віруючим статую Будди, відібрану від них 60 років тому. Буде також повернуто понад 2,000 буддійських монастирських будівель, які „захопили в 30-ті роки войовничі атеїсти", — говориться в заяві уряду Бурятської республіки.

В ЛЕНІНГРАДІ ВІДКРИЛОСЯ представництво міжнародного філантропічного і релігійного товариства — Армії Спасіння. На відкритті була присутня керівник цієї організації Ева Барровс. Армію Спасіння в Росії було заборонено після приходу до влади большевиків.

Д-р Сергій Наклович отримав медалю Св. Володимира

Відень, Австрія (В. Верига). — В неділю 9-го червня 1991 р. генеральний секретар СКВУ д-р Василь Верига відвідав столицю Австрії Відень і тут зустрівся з українською громадою в приміщенні парафії української католицької церкви св. Варвари.

Після Богослуження, яке відправив о. Дзерович разом з мелхітським єпископом з Єрусалиму, який також у тому часі перебував у Відні, в домівці парафії зібралося понад 50 людей на чолі з головою УЦДОА д-ром Сергієм Накловичем, інж. Іваном Жупником, головою Братства при церкві св. Варвари і панею Христею Старух, невтомним співпрацівником д-ра Сергія Накловича в ділянці допомоги українцям-втікачам з країн Східньої Европи. На зібрання прибув також й о. Дзерович, незважаючи на те, що в нього був достойний гість з Єрусалиму.

На цих сходинах генеральний секретар д-р Василь Верига розповів присутнім про працю Президії Секретаріяту Світового Конгресу Вільних Українців у загальному, а присутній на сходинах Ярослав Білак, який від смерти пок. сенатора Павла Юзика аж до 1990 року був головою Комісії Прав Людини Президії СКВУ, розповів про праці цієї Комісії. Тому що багато присутніх були власне втікачі з Польщі й України А. Білак, як і д-р Верига, представили труднощі, які тепер заснували у зв'язку з економічною кризою в Канаді й Америці, через яку утруднено еміґрацію до ЗСА й Канади.

Оцінюючи заслуги д-ра Накловича в ділянці допомоги втікачам Пленарна Сесія Секретаріяту СКВУ наділила його медалею заслуги ім. Св. Володимира Хрестителя Руси-України. Тому, що д-р Наклович не був присутній на Пленарній Сесії 3-4 травня в Торонто, цю медалю передав йому в імені Президії Секретаріяту СКВУ генеральний секретар Президії д-р Василь Верига. Приявні одобрили цей акт рясними оплесками.

Ярослав Білак як і Василь Верига запевнили втікачів, що Президія Секретаріяту СКВУ через Світову Раду Суспільної Служби робить усе можливе, щоб улегшити долю втікачів в Австрії, але остаточний вислід того залежить від еміґраційних чинників Канади та ЗСА. Одночасно Білак і д-р Верига, остерігали втікачів перед труднощами, які чекають їх у ЗСА й Канаді, зокрема професійних людей, які сподіваються дістати працю за своєю професією.

Під кінець відбулася загальна дискусія на тему житлових труднощів втікачів та можливостей допомоги їм у цьому нелегкому перехідному часі. Генеральний секретар д-р Верига як і Ярослав Білак давали відповіді на поставлені їм запити.

Успіхи М. Мац

Мотря Анна Мац, донька Анни та Романа Маців з Бетлегему в Пенсильванії, недавно закінчила Мюленберґський коледж дипломом бакалявра з найвищим відзначенням „summa cum laude", та отримала повну стипендію на дальші студії від Гарвардського університету.

В коледжі Мотря Мац вивчала міжнародні відносини та совєтологію, написавши свою дипломну працю про ліричну та драматичну творчість Лесі Українки під керівництвом проф. Альберта Кіпи, голови Відділу іноземних мов та літератур. За її академічні осягнення М. Мац вибрано до Всеамериканського Об'єднання видатних студентів „Фі Бета Каппа". Під час студій Мотря була стипендисткою Мюленберґського коледжу та Українського Народного Союзу. В Гарварді Мотря студіюватиме совєтологію та українознавчі предмети.

М. Мац закінчила з відзначенням Школу Українознавства при „Самопомочі" в Ню Йорку в 1986 році та середню католицьку школу в Бетлегемі в 1987 році. Того самого року вона слухала курси на літній сесії Українського Католицького Університету в Римі. Мотря також була рік асистенткою в „Рідній Школі" в Філядельфії та довголітнім членом Студії Мистецького Слова Ліди Крушельницької.

Мотря й її родина є членами 327-го Відділу УНСоюзу.

М. Мац

Ювілей д-ра Б. Гординського

У 1951 році лікар і науковець д-р Богдан Гординський переселився до містечка Дрейк у Північній Дакоті. 23-го червня цього року місцеві американські організації святочно відзначили 40 років його активної праці.

Святкування почалося Службою Божою у латинській церкві, а опісля у великій міській залі відбувся концерт і прийняття. Д-ра Гординського вітали: губернатор стейту Північної Дакоти Джордж А. Синнер, сенатор Кент Конрад, конгресмен Байрон Л. Дорган, Єпископ Фарго Джеймс Салливан, президент Американської медичної асоціяції в Північній Дакоті д-р Раман Патель, а на кінець прийшов лист з подякою і вітаннями від президента Джорджа Буша.

Ведучим програмою був директор місцевого банку Джеймс Крістензен, і як він спитав присутніх, хто з них був пацієнтом д-ра Гординського, то понад 1,000 рук піднеслося догори.

В програмі виступив хор Українського Культурного Центру з Дікінсону, Північна Дакота, який відспівав в'язанку українських народних пісень, а сестра ювілята Дарія Каранович відіграла на фортепіяні баркаролю на українські теми Лисенка, першу баляду Шопена і „Буттерброт" Моцарта. Молоденька Дон Крістензен відспівала три американські пісні, спеціяльно написані на цю оказію.

Зворушливими були виступи сина ювілята, д-ра Ярослава Гординського, директора Аеромедичного дослідного інституту в Оклагомі і його сестри, д-ра Марії Гординської-Крамарчук, професора дерматології Медичної школи в Міннеаполісі, Мінн.

На закінчення програми Дж. Крістензен сказав, що д-р Б. Гординський пережив Сталіна, пережив Гітлера і після того пережив 40 років у Дрейку, Північна Дакота, вже у вільних американських умовах.

Наші старі поселенці з містечка Київ, П. Д., і околиці говорили, що вони приїхали до Америки як „руські", що перекладалося як „рашен", але після перебування д-ра Б. Гординського в Дакоті вони точно зрозуміли, що вони українці.

На пам'ятку того дня організаційний комітет видав розкішну книжку п. з. „Спогади про д-ра та Ірену Гординських". Український Культурний Центр з Дікінсону репрезентували Агнес Паланук і Марія Макарук.

Н. Н.

М. Ґорбачов...

(Закінчення зі стор. 1)

коліна і просити допомоги західніх країн, то він помиляється. Я думаю, що всі ми зацікавлені, щоб процес, який розвивається тепер на економічному відтинку, в політиці і співпраці, перемінився у загальну співпрацю глобального характеру. Очевидно, все це повинно спиратися на базу економічного співробітництва".

Користаючись пропагандивною фразеологією совєтський президент висловив надію, що в Лондоні буде досягнуто взаємне порозуміння і „ми підемо на зустріч одни одному і не будемо змагатися хто має рацію, а хто ні". Совєтський керівник надіється більше на інвестиції західнього капіталу, як на позички. Потім М. Ґорбачов відповідав на питання кореспондентів.

На цьому, однак, не закінчилось. Виступ М. Ґорбачова і розіслані ним „елябораті" з плянами перебудови совєтської економіки, які скептично були прийняті речниками „великої сімки" в Лондоні, викликали також численні некорисні для СССР коментарі у світовій пресі. Наприклада, відомий колюмніст і постійний співробітник газети „Ню Йорк Таймс" Вілліям Сафаєр помістив у числі з 15-го липня статтю під заголовком „Великий прошак", у якій він розглядає економічну політику М. Ґорбачова, як чергову форму компромітації Совєтського Союзу перед цілим світом. Першою (компромітацією) він називає Брест-Литовську політичну конференцію в 1918 році, коли то Владімір Ленін, тодішній совєтський диктатор, формально погодився надати незалежність Грузії, Україні, балтійським державам, але свого слова не дотримав. Навпаки, повів шалений нечуваний перед тим терор проти поневолених народів, що його з „великим успіхом" докінчив його учень Йосиф Сталін.

М. Ґорбачов пішов по цій самій лінії: обіцяє дуже багато, але робить мало. Нема справжньої перебудови, демократизації, вимінні людьми й ідеями, існують мінімальні надії на незалежність республік. Більш того, він страшить Захід громадянською війною, якщо цей відмовиться допомагати СССР. Німеччина, Франція, Італія, боячись масової хвилі втікачів, схильні намовляти ЗСА на більшу допомогу. Натомість: Японія, ЗСА, Канада, Великобританія поставляться правдоподібно холодно до горбачовської пропозиції. Сафаєр, як і численні інші аналітики, слушно обурюється, що комуно-московська імперія, хоче держати великі збройні сили і рівночасно стояти в ряді великодержав, коштом західніх допомог і інвестицій.

Вдалий пікнік Союзу Українок Америки

У неділю, 23-го червня ц. р. 33-ій Відділ СУА ім. Лесі Українки у Пармі влаштував союзянський пікнік. Почався він о 1-ій годині по полудні смачним обідом зі солодким на відкритому повітрі, в затишку високих дерев, коло будинку ротунди, що при українській католицькій катедрі св. Йосафата, біля домівки СУА у Пармі. Заздалегідь були поставлені столи з кріслами. Приготуванням кулінарної частини пікніку зайнялися членки 33-го Відділу під керівництвом Вільшанецької і Нич. Приступаючи до програми, голова Відділу Оля Дем'янчук офіційно відкрила, привітала гостей і передала дальше ведення культурно-освітній референтці Любі Боднар, яка попросила нашу клівлендську капелю сеньйорів-мандолиністів з гітарою під проводом Івана Полянського заграти кілька пісень. Люба Мичковська прочитала гумореску „Перша любов" Івана Сочивця. Ця гумореска стосується сеньйорів-емеритів, які живуть минулим і часто радо пригадують собі приємні часи їхньої молодости, які в їх пам'яті жевріють та залишилися назавжди найкращими і найщасливішими споминами. Нав'язуючи до цього вірша, автор цих рядків, вже на етаті сеньйора, заспівав при власному акомпаньяменті на гітарі дві сантиментальні пісні.

Продовжуючи почату тему, Люба Боднар прочитала віршу-притчу про красу Івана Франка, в якому представляється жіночу красу як силу зброю. Бо любовна тема стара, як світ, а цей вірш є про старинного грецького філософа Арістотеля. Далі наші сеньйори співаки-музиканти заграли коломийку „на весело".

Оля Дем'янчук прочитала вірш „Союзянки" Клявдії Фолб про жінок. Автор цих рядків і Дарія Ґовинкович забавляли слухачів жартами та гуморесками. Дуже цікавою несподіванкою у програмі був виступ мгра Ореста Городиського з Чикаґо. Він поділився зі слухачами спомином зі святкувань та врочистостей інтронізації єпископа Мартиняка в Перемишлі, для українців в Польщі. Багатотисячні маси народу були свідками цієї події. Зібралося коло десяти тисяч наших богомільних мирян, багато з Львівщини. Говорив Папа, але польською мовою, тільки почав і закінчив кількома словами по-українськи. Він дипломат і можливо, не хотів загострювати і так вже напружені відносини між українцями і поляками-шовіністами, покрою Кармелітів з їх „пщеором" — настоятелем на чолі. Тим більше, що в минулому Папа часто звертався до українців їх рідною мовою. Торжества відбувалися в гарнізоновому костелі, а не в нашій катедрі. Цей костел відтепер буде виконувати функцію української катедри і буде осідком єпархії. Навіть в часі врочистостей Кармеліти разом з польськими шовіністами протестували, викрикували і носили антиукраїнські транспаранти. На врочистостях були присутні також Патріярх Любачівський з трьома єпископами з України та багато священиків і мирян.

Українське життя в Польщі відроджується і народ стає більш свідомим, дуже активним і впливовим, є там посол д-р Володимир Мокрий. Йдуть старання в напрямі повернення костела Норберта в Кракові для цілей української церкви. Наприклад, в польському музеї в Кракові знаходяться вийнятково вартісні образи мистця Матейки, власність колишньої української церкви, і їх треба повернути справжнім власникам.

Дуже цікавим є гуцульський музей у Кракові. Папа з Перемишля в асисті Патріярха Любачівського та єпископів виїхав до Любачева. Народ ентузіястично вітав Папу і жиє надією побачити та зустрічати його у Львові.

Справи офіційного проголошення Патріярхату і канонізації Слуги Божого Митрополита Шептицького для нас дуже пекучі і разом з тим болючі.

На пікніку зібралося багато людей, союзянок. Серед присутніх був о. крил. Грабець, довголітній добродій на цілі Відділу та дві мисткині з України: Олена Сахурська і Ярослава Заневчик з чоловіком. Голова Відділу Оля Дем'янчук дякувала виконавцям програми, союзянкам 33-го Відділу, мгрові Городиському та чоловікам союзянок, які помагали Відділові у різних їх працях і функціях, а особливо при висилках пакунків для українців Бразилії, Польщі і України. Дякувала всім присутнім та проголосила тост. Всі відспівали „Многолітствіє".

Весь дохід з пікніку призначено на допомогу дітям Чорнобиля. Добре було б, якби такі пікніки частіше влаштовувати. Тоді люди можуть зустрітись та провести приємно час в невимушеній товариській атмосфері.

Володимир Боднар

ШКОЛА БУЛАВНИХ

Міжкрайовий Вишкільний Табір

Зоряна Злука 1991

До Головної Канцелярії УНСоюзу, на руки його головного предсідника Уляни Дячук, прийшов привіт від учасниць міжкрайового вишкільного табору булавних, що відбувся на „вовчій тропі". В таборі були пластунки з Америки, Арґентини, Канади, Польщі, України. УНСоюз допоміг фінансово у влаштуванні першого того роду пластового табору.

Ґлен Спей відзначив п'яту річницю Чорнобиля

Шляхетна, благородна ціль у нас, українців, завжди має відгук позитивний, масовий — і в цьому наша сила, яка об'єднує і скріплює нас. Об'єднаний Комітет Організацій Ґлен Спей і околиці вже вдруге відзначає цю сумну і невимовно болючу дату в новітній історії нашої Батьківщини.

До складу комітету ввійшли: Богдан Кандюк, голова Об'єднання, д-р А. Шуль, голова УККА, інж. Й. Ґапій, голова УАКРади, та члени Б. Гірняк, Я. Ґавур, В. Цюрпіта, В. Пищимуха, д-р О. Ничка, Оля Школяр. Комітет також перевів засідання з участю голови УБСоюзу І. Олексиним і головним секретарем П. Саляком, М. Богданом.

Дня 16-го червня вірні обох церков на чолі зі своїми настоятелями митрофорним протоєреєм Н. Коваленом і отцем В. Штеленем з хоругвами пішли на оселю УБС „Верховина" до пам'ятника І. Франка, де була відслужена спільна панахида по жертвах Чорнобиля.

Офіційна програма почалася в переповненій залі „Верховини". Об'єднаний Комітет призначив ведучого нашого громадянина Я. Ґавура ведучим цілої програми, яку він відкрив словами: „Всечесніші Отці, шановні пані і панове! Заходами усіх місцевих організацій нашої громади, при співпраці УБСоюзу ми зібралися сьогодні, щоб відзначити 5-ту річницю нуклеарної катастрофи в Чорнобилі та з'єднатися духовно з українським народом, якого спіткало чергове велике нещастя, перетворивши Чорнобильські землі на мертвий, нездатний для людського життя простір".

Представники організацій ухвалили передати весь дохід з зібрання на закуп відповідної медичної апаратури та ліків для великого шпиталю в Києві, який є проєктом Українського Братського Союзу.

Молитвою „Отче наш" у виконанні місцевого хору під керівництвом інж. Й. Ґапія почалася імпреза. Дияком М. Добуш прочитав також молитву відповідну до події. Відтак Я. Ґавур надав слово головному промовцеві голові Братського Союзу Іванові Олексину, який недавно повернувся з України і побував у Чорнобилі. Свіжими спогадами він повів нас по Україні, висвітлюючи найновіші події. Ідея конкретно допомогти жертвам Чорнобиля, сказав І. Олексин, зародилася після зустрічі з представником українського Парляменту Володимиром Яворівським, який апелював до УБС як до організації, яка відома на Україні як харитативна установа, що допомагає всім, хто тієї помочі потребує. Було запропоновано привести до порядку і закупити відповідне устаткування для великого шпиталю в Києві, який потребує повного оновлення і переорієнтації для лікування жертв Чорнобиля. Завдання нелегке. Вимагає багато праці, жертвенности і багато грошей — понад два мільйони. Тому він, І. Олексин, вирішив на власні очі побачити місце катастрофи в Чорнобилі. Після безлічі перешкод, перепусток і перевірок вдалося побачити жахливу дійсність — мертві простори і безголосі жертви, які кликали — поможіть! Про жахливі наслідки ми читали, слухали, але дійсність ще страшніша — народжуються здеформовані діти, каліки, а здорові захворюють і вмирають, не маючи відповідної медичної опіки, відповідних умов. Потрібні великі суми. І УБС все зробить, щоб ця допомога стала реальністю.

Син отця Штелена Сергій продеклямував вірш пера О. Линник, присвячений жертвам Чорнобиля. З коротким словом про Чорнобиль виступили гості з України. Д-р А. Шуль коротко, але пристрасно апелював до присутніх, щоб вони були жертвенними на цю благородну ціль і пам'ятали, що допомога йде братам-українцям, які невинно постраждали.

На закінчення місцевий хор проспівав „Богородице Діво".

Перед закінченням офіційної програми Я. Ґавур подякував від імені всіх організацій, які були ініціяторами цієї зустрічі і висловив признання Братському Союзові, який взяв на себе шляхетну місію у формі закупу необхідного медичного устаткування та ліків для шпиталю в Києві.

Дай, Боже, щоб цей проєкт увінчався успіхом, і Україна могла з нього користати. Для кожного з нас, хто в такий чи інших спосіб спричинився до сьогоднішнього відзначення катастрофи, хай це буде душевним збагаченням.

Отець В. Штелень благословив присутніх на скромну трапезу. Митрофорний протоєрей Н. Коваль поблагословив також і побажав успіхів в усіх благородних ділах.

Людмила Гайдар

Ділимося сумною вісткою з ріднею, приятелями й українською громадою, що 30-го червня 1991 р. з волі Всевишнього відійшов від нас у вічність на 77-му році життя наш улюблений БРАТ, ВУЙКО і ШВАҐЕР

бл. п. мґр

Евген Богдан Круцько

Покійний працював як професійний бібліотекар університетів: у Bemidji, Minn., La Fayette, Ind., i Kent State Univ., Ohio.

Европейські студії покінчив у Відні у Високій Школі Заграничної Торгівлі в 1942 році.

У глибокому смутку:

сестри:
ГАЛИНА НИКОЛИШИН з сином РОМАНОМ
ІРИНА ҐАВУР з мужем МАРІЯНОМ і дочками: ХРИСТЕЮ з родиною і ЛЮБОЮ

ближча родина в Україні й в Австралії та дальша в Канаді та ЗСА

ПОХОРОН відбувся 8-го липня 1991 р. у Пармі, Огайо.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Пожертви зложені у пам'ять покійного будуть переслані на потреби Духовної Семінарії у Львові та на виховання молодих священиків.

Пам'яті М. Дигдалевич

Рік тому, 17-го липня 1990 року, на 91-му році життя померла моя добра приятелька Марія Дигдалевич, а я все ловлю себе на тому, що збираюся їй зателефонувати.

Багато можна написати про пані Машу (так її друзі звали), бо на життя її вплинуло багато подій історичного значення, а вона полонила друзів своїми розповідями про минуле, для онуків написала спогади. Сподіваюся, що вони будуть опубліковані.

Марія Нісевич-Добрянська народилася 29-го грудня 1899 року в селі Коростенці на Лемківщині. Батько був священиком, мати — вчителькою, померла в пологах. У той час на Лемківщині була сильна староруська течія, русофілом також був о. Ніколай Добрянський. В 1910 році Марію віддали до польської гімназії в Перемишлі, оселили в пансіоні, де жили дочки староруських священиків. У спогадах Марія мальовничо описала життя в пансіоні в 1910—14 роках. Начальниця була з С. Петербургу, примушувала дівчат говорити виключно російською мовою.

В 1914 році, тільки почалася війна, австрійський уряд заарештовував москвофілів, ув'язнили також і Марійного батька. Вона його відвідала в тюрмі. В 1915 році, коли австрійці наступали, а росіяни відступали, спеціяльний комітет організував евакуацію дітей ув'язнених москвофілів до Росії. У споминах Марія згадує, як везли 40 дівчат у товарному вагоні із Львова на схід. Хлопці їхали в інших вагонах. Марія вперше побачила Велику Україну, згадала Шевченкові „Лани широкополі". У споминах пише: „На кожній станції бачили привітних людей, здебільшого селян, які говорили нашою мовою і частували нас смачним білим хлібом, книшами, пирогами й чаєм". Три тижні їхали до Києва, там чотири дні перебували в монастирі. Оглядали місто, церкви. Потім жили в Межигірському монастирі. Там їх відвідав один українець, радив бути добрими українцями, однак говорив з ними і порадник, який закликав їх бути добрими росіянами.

На початку вересня 1915 року дівчата вирушили до Бердянська: пароплавом до Кременчука, далі поїздом. Із подивом дивилися молоді пасажирки на велетенські бахчі — кавуни, дині, гарбузи.

У Бердянську Марія вчилася в гімназії, у травні 1917 року закінчила її зі золотою медалею. Революцію дівчата сприйняли з ентузіязмом, почали говорити тільки по-українському. „Моторну Марусю" обрали до 7-ої кляси депутатом до „Зібрання народних депутатів". Бердянськ лежить на березі Озівського моря, а як вийти на горби, видно степ безкрайній. Пригадувала Марія, як люди казали, що в степах щось страшне — загони чи то більшовицькі, чи білих, чи махновці. Одного разу Махно налетів на Бердянськ, на березі моря лишив порубані трупи.

В травні 1918 року Марія почала пробиратися до Галичини — додому, до татуся. В пам'яті лишилися тисячі брудних і замучених людей в поїздах і на станціях. Траплялося, що добрі люди втягали Марію до вагону через вікно. Нарешті вона в Галичині. Драматична зустріч із батьком. Відтоді Марію дражнили, а то й любляче звали „Машею" чи „Машкою".

У 1920—22 роках Марія вчилася в комерційній школі у Кракові, в 1922—28 роках у Львівському університеті, закінчила два факультети — історичний і фізкультури. 1929 року одружилася з інженером-хеміком Юрієм Дигдалевичем. Працювала вчителькою в гімназіях — у Лежайську, потім у Познані. В 1937 році народила дочку Ольгу-Тетяну. В 1939—44 роках родина жила у Варшаві, тоді переїхали до Німеччини. В 1946 році Юрій Дигдалевич помер. У 1949 році Марія з дочкою переїхали до Америки. Марія влаштувалася на працю в кухні закритої дівочої католицької школи неподалік Ню Йорку.

Ще в 1942 році у Варшаві Марія закінчила курси масажисток і це їй допомагало знаходити відповідну працю і в Польщі, і в Німеччині, і в Америці, де вона через п'ять місяців по приїзді дістала ліценсію масажистки. Потім училася й дістала ліценсію медсестри-практика. На цій посаді працювала до виходу на пенсію в 1967 році. Всю свою енергію присвятила вихованню онуків.

Я познайомилася з пані Машею десь на початку 50-их років в Ню Йорку, на Орчард-Бічі. Мало в кого з новоприбулих українців були тоді автомобілі, не було й власних будинків над озерами, але було тоді більше дружби. В суботи й неділі підземкою й автобусами чимало українців їхало на Орчард-Біч, пляж на околиці Ню Йорку, де ліс підходить до мальовничого скелястого берега голубої океанської протоки. Був куток між лісом і скелями, що став клюбом українських інтелігентів, старих і молодих, східняків і галичан: плавали в протоці, дехто ловив рибу, легко знайомилися, зав'язувалася дружба, так як моя з Машею.

Пані Маші було тоді років 50: весела, товариська, любила хлюпатися у воді. Характерною для Маші була скромність. У перші дні знайомства сказала мені, що працює медсестрою в дівочій школі. Значно пізніше я довідалася, що вона закінчила два факультети університету, має ступінь магістра. Одного разу я зайшла до Маші, а вона чудово грає на роялі, раніше про свою гру ніколи не згадувала.

Марія Дигдалевич дуже цікавилася громадськими й політичними справами, систематично читала українську пресу й літературу. Не була членом екзекутив та управ, але одною з тих, на яких тримається організована громада: жертвенна, добра, мала національну й релігійну свідомість. При тому спокійно сприймала погляди інших, що може й так людина може таке думати й говорити, але сперечатися не любила.

Відома річ — розрив між генераціями. Не всі онуки люблять бабусь, не всім молодим цікаво слухати розповіді старих. А пані Машу онуки любили, попрохали її написати спомини. Онук журналіст присвятив їй свою першу публікацію. Бабуся їздила з родиною в мандрівки, в далекі і близькі.

Останні роки пані Маша хворіла, але не скаржилася, її інтереси й далі були широкі. А як тільки стане на ноги, їде на зустрічі з гістьми з України. 30-го грудня 1989 року була на вечорі Ліни Костенко.

Та прийшла остання хвороба. Лежала дома, оточена родиною. Смерти не боялася, десь за місяць до останнього дня продиктувала текст оголошення про свою смерть, що мало бути вміщене в „Свободі".

Спокійно померла 17-го липня 1990 року.

Любов Дражевська

Хор „Щедрик"в Чикаґо

Однією з важливих подій в Чикаґо серед українців, а також і американців, був виступ дитячого хору з Києва „Щедрик". Концерт відбувся 10-го липня. Хор цей приїхав з Де Мойн, Айова, де брав участь в конкурсі дитячих хорів і здобув перше місце.

Хор цей заслуговує на властиву оцінку, щоби слухачі знали в чому його вартість. Найкращу аналізу можна зробити, порівнюючи інші хори тієї самої катеґорії. Тут хочу вичислити три хори з Европи: хор „Дударик" зі Львова; „Вінер Кнабен Зінґер" з Відня, Австрія, які співають по-німецьки, англійськи і частинно по-латині; „Словіки" з Познаня, Польща, співають по-польськи, латині і частинно по-українськи.

Ці хори співають дуже добре. Одначе, слухаючи хору „Щедрик", я не міг вийти з дива, що я слухаю найкращого хору, котрий співав українські народні пісні і міжнародний репертуар (кожна пісня в оригінальній мові). Хор цей співає без нот.

Заслуга цього хору лежить у виконанні, програмі і звучності. Звучність поодиноких голосів і їх тембр був дуже добре підібраний (нормально кожний голос навіть того самого типу, має свій кольор — відтінь). Одначе тут того не можна було помітити. Один голос, чи всі звучали однаково.

Тепер візьмім під увагу програму. В першій частині програми концерту, крім обробок українських народних пісень М. Леонтовича і Ф. Колесси, були пісні виконані в оригінальних мовах, а це: по-англійськи, латині, німецькою мовою таких композиторів, як Ґ. Перселл, (англійська мова), Ґ. Перґолессі (латинна, італійська), Й. С. Бах і Ф. Шуберт (німецька) Б. Бриттен (англійська), Ґ. Форе (латина, французька) О. Бородін (російська, українська).

В другій частині програми були виконані українські народні пісні в обробці М. Леонтовича, В. Зубицького, П. Козицького, а остання пісня Р. Купчинського „Ой у лузі червона калина", де ціла заля співала стоячи.

Інтерпретація пісень, так в першій, як і в другій частині, була виконана дуже прецизійно — звучність, темпо, динаміка злучувалися з одно. Кожна пісня була трактована особно. Це є заслугою диригентки і засновника хору.

На цьому місці мушу ствердити як музиколог (поляк), що хор „Щедрик" є найкращим дитячим хором, якого Києв — Україна має. Його діяльність приносить славу Україні та поширює українську культуру.

Д-р Ян Хойнацький

Св. п. д-р М. Гута — муж чести і посв'яти

Д-р Гута, як звичайно всі знайомі і приятелі його кликали, належав до тієї катеґорії людей, в товаристві яких хотілось і мило було бути. Колосальний життєвий досвід, практична ерудиція не тільки у вужчій професії — дентистики і дентистичної хірурґії, але й у кількох дисциплінах гуманістичних і суспільних наук, педагогічна освіченість, і нарешті, вроджена скромність і безпосередність у ставленні до людей — це й були риси, що їх кожна інтелеґентна особа відчувала в розмові з д-ром Гутою. Завжди життєрадісний, готовий стати у пригоді потребуючому, розрадити і помогти вийти з клопотів, д-р Гута при тому ніколи не засмучував інших своїми власними проблемами. Тому, власне, увійшло у звичай, що його близькі знайомі і приятелі, чи навіть співробітники або співчленни в котрійсь із організацій завжди вдавались до нього за мудрою порадою та й часто за поміччю. Знову в організованому житті української громади, починаючи від пізніх 1930-их років в Україні і Польщі, в 1940-их роках у Німеччині і в 1950-их роках на американському континенті, залишив він знак своїх трудів, який віднітиме довгі роки.

Для біографа незадовільно рисою „натури" д-ра Гути було зокрема те, що він не любив „хвалитися", не любив говорити про своє, дійсно багате трудами в ім'я Великої Справи минуле. Із скупих згадок в біографічних довідниках і ще скупіших принагідних спогадів деяких авторів знаємо, що Матей, або Матвій Іван Гута народився 7-го квітня 1917 року в містечку Міхельгаузен, Австрія, в родині Івана і Каролини (Остапович), яка після повернення в Західню Україну проживала в містечку Єзупіль, де Матвій закінчив народню школу. Середню освіту здобув він в коломийській і станиславівській гімназіях, зложивши в останній іспит зрілости в 1937 р. В 1938-39 роках студіював він у Польському Вільному Університеті у Варшаві, спеціялізуючись у бактеріології. В часі Другої світової війни довелось йому перервати високошкільні студії. Зате в 1942 р. зложив він іспит зрілости учительського семінару і відтоді до початку 1944 р. учителював та працював в освітніх установах у чортківській окрузі, зокрема на Борщівщині. Щойно після війни вдалося Гуті відновити свої студії, тим разом у німецькому університеті Ерлянґені, де від кінця 1945 до 1949 р. студіював дентистику, здобувши наукове звання доктора дентистичної медицини, для якого оборонив дисертацію п. н. „Vie Beitaede zur Geschichte der Heilmittel und Ihrer Anvendung in der Ukrainischen Volksmedizin; в 1959 р. ця праця появилась окремим виданням в тому ж Ерлянґені. В часі своїх студій в Ерлянґені Матвій під час окремих семестрів доїжджав також до Мюнхену на лекції Філософічного факультету Українського Вільного Університету.

Свій диплом дентистики нострифікував він у Торонтонському Університеті 1959 р. і від того року провадив власну практику в Торонті. Початкі в УВУ студії продовжував продовж семи років в Оттавському Університеті, спеціялізуючись в українській культурі, зокрема в народній творчості і фолкльорі.

Будучи учнем вищих кляс станиславівської гімназії, Матвій включився в підпільну діяльність Організації Українських Націоналістів і, як її член, працював у виховно-вишкільній референтурі станиславівщини. Згодом, під час студій у Варшаві, очолював він студентську клітину ОУН (до якої між іншим належав також майбутній голова ПУН-у, О. Штуль-Жданович). В 1941 р. по хвилі арештів у зв'язку з відновленням Української держави 30 червня у Львові Гута був ув'язнений гестапом; з нацистської тюрми вдалось йому дістатися на волю щойно 1942 р. Тоді, змінивши місце життя та учителюючи на середньому Поділлю, Матвій став одним з провідних працівників Українського Допомогового Комітету, зокрема його Культурно-освітнього відділу, беручи активну участь у спортових (легко-атлетичних) змаганнях Поділля і будучи одночасно членом проводу ОУН чортківської округи.

На скитальщині, зокрема під час студій в Ерлянґенському університеті, праця Гути відзначалась передусім в ЦЕСУС, з рамени якого він очолював комісію і фактично був дійсним організатором (в чому багато допоміг йому Михайло Сосновський) Першого Студентського Ідеологічного Конгресу, який відбувся в Мюнхені-Фрайманї у травні 1948 р. Крім цього, віддав свій організаторський хист у діяльності КоДУС не тільки в періоді скитальщини, але після переїзду до Канади. Проте найбільше вільного часу, уваги й зусиль віддав Гута бурхливому життю й многогранній діяльності Української Студентської Громади в Ерлянґені, яка під час головства Гути (1945-1948 рр.) начислювала понад 200 членів. Один з членів управи ерлянґенської УСГ під заголовком „Найкращі з активу" так згадує про працю Гути в тій же студентській громаді: „Одним з найпліднійших виявів діяльности на терені Громади була праця культурно-освітнього референта. Цикл рефератів започаткував Матей Гута, студент зубної медицини, один із найбільш ідейних членів Громади та кількакратний її голова. Немає сумніву, що розвій та успішність нашої громади завдячувалися у великій мірі Матеєві Гуті, його незвичайній товарискості, високій культурі духу й непересічній особистості. Його здібність з'єднувати товаришів, його характерність і об'єктивність у підході до студентських проблем висунули його на одну з головних позицій у студентській громаді і на ній він залишився до самого кінця, тобто до моменту від'їзду за океан. Здається, не було ні одного члена в УСГ, який би не признавав великих духовних вартостей Матея Гути, і тому не диво, що у виборі його на голову Товариства в кількох каденціях не було майже жодної опозиції. По його відході в 1948/49 роках було тяжко віднайти кандидата на голову тої міри, що М. Гута (Д-р Олег Снилик, „Перед сорока п'яти роками", Альманах Українського Народного Союзу на рік 1991, ст. 148).

В канадському періоді свого життя д-р Гута від самого початку поселення в місті Торонто включився в громадську та наукову діяльність української громади. Він був співзасновником Канадського Наукового Товариства ім. Шевченка і першим його секретарем. В ОУВФ між іншими він займав у різний час такі пости, як голова ЛВУ в Торонто та член Головної Управи ЛВУ, член дирекції та редакційної колеґії тижневика „Гомін України", заступник голови Центральної Управи СУМ і, нарешті, голова Крайової Управи СУМ в Канаді. Для цієї молодечої організації Гута разом з Орестом Павлівим опрацювали монументальний підручник „Правильник юнацтва СУМ", на який орієнтувалися автори подібних підручників й інших молодечих товариств. Крім цього, він був активним у професійних українських і канадських організаціях, фундаціях розбудови українознавчих студій та дослідів, щедрим жертводавцем на українські релігійні, наукові і громадсько-політичні цілі.

У 1985 році в Чикаґо основоючий З'їзд Українського Академічного і Професійного Товариства ім. Міхновського обрав був д-ра Гуту членом почесної президії та головою діючої президії і таким чином під його мудрим проводом засновано нову організацію, яка своїм характером, добором членства та діяльністю можливо найкраще підходила до інтелектуального і духовно-ідейного наставлення д-ра Гути. Тому може він радо займав окремі пости в керівних органах того товариства, не пропускаючи при тому ні одного із трьох його з'їздів. Останній раз усі ми мило стрічали колеґу Матвія на З'їзді УАПТІМ у Клівленді-Пармі, це було у грудні 1989 року. Тоді, як все перед тим, він хоч і натруджений далекою дорогою автом, був веселий, благородно-щирий та повний різних весток і пропозицій, пов'язаних з нашою спільною роботою. Хто ж із нас міг сподіватись, що та зустріч буде останньою... Майбутній біограф д-ра Матвія Гути напевно вдасться до вдови, Анни Гути (з дому Ковальчук), та його дітей — Марти, Юрія і Роми за архівними джерелами, які допоможуть представити цю постать в повній її величині.

Дмитро Штогрин

НЕ ТАКЕ ПРІЗВИЩЕ

У „Свободі" з 16-го липня поміщено допис про міжнародну виставку книг в Буенос Айресі, що його написав Ярема Тавридський. — Ред.

Зміна назви...

(Закінчення зі стор. 2)

стей та етнічних груп при уряді Словаччини. Це черго ва вилазка антиукраїнських представників „Русинської обрроди", яка за найважлившу мету своєї діяльности встановила „деукраїнізацію" східньої Словаччини.

Постанова про зміну назв би музею викликала хвилю обурення української громадськости. Президія Ради Союзу Русинів-Українців із свого засідання 28-го червня надіслала міністрові Снопкові рішучий протест проти такого свавільного рішення, а депутат СНР Микола Гиряк збирається подати про це інтерпеляцію в парляменті.

● РОЗШУКИ ●

Іван Довганик пошукує Михайла Сомяного нар. 1921-23 село Мервичі, Жовківського повіту, Львівської обл. Прошу писати на адресу:

Dmytro Wowk
969 Emerson Street
Rochester, N. Y. 14623
(716) 254-5950

Іван Чуйко 73 Hartford Ave, Garfield, N. J. хоче, щоб відгукнулася його дочка, яка живе в Німеччині.

Irene Schwarzer (Hubitzkij),
Abt– Desing Str. 4,
8451 Ensdorf,
West-Germany.
Tel.: 01149 9621-2107.
It is Urgent!

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ДМИТРО ҐУЛИЧ, член УНС Відд. 220-го Братства св. Петра і Павла в Чикаґо, Ілл. помер 10-го квітня 1991 року на 78-му році життя. Нар. 1912 року в Чистогорі, Україна. Членом УНС став 1941 року. Залишив у смутку дружину Марію; дочок Стефанію Бредлі, Дарію Расмуссен і Анну Ковалишин з родинами; сина Мирона; 7-ох внуків і одну правнучку та брата в Україні Василя Ґулича. Похорон відбувся 13-го квітня 1991 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл. Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

НІКОЛАС А. ОГЛЮК, член УНС Відд. 217-го Братства Св. Йосифа в Рочестері, Н.Й. помер 23-го квітня 1991 року на 66-му році життя. Нар. 12-го листопада 1924 року в Маняві, Зах. Україна. Членом УНС став 1971 року. Залишив у смутку дружину Дарію, двох синів Ореста і Стефана, сестру і брата в Україні, брата в Польщі, та ближчу і дальшу родину на Україні. Похорон відбувся 26-го квітня 1991 року на цвинтарі Святого Гробу в Рочестері, Н.Й. Вічна Йому Пам'ять!

Стефан Приймак, секр.

КАТЕРИНА НЕДС, член УНС Відд. 31-го Ім. св. Кирила і Методія в Ст. Клер, Па. померла 13-го березня 1991 року на 66 му році життя. Нар. 16-го жовтня 1924 року в Ст. Клер, Па. залишила у смутку дочку Аліс і троє внуків. Похорон відбувся на цвинтарі Благовіщення Пр. Діви Марії у Френквіл, Па. Вічна Їй Пам'ять!

Михайло Сток, секр.

ІВАН КУЛЬМАТИЦЬКИЙ, член УНС Відд. 167-го Ім. св. Миколая в Толідо, Огайо, помер 8-го квітня 1991 року на 97-му році життя. Нар. 1893 року в Поморянах, Зборів, Україна. Членом УНС став 1928 року. Залишив у смутку синів Юліяна з дружиною Берніс, Еміліяна з дружиною Луїс, 4-ох внуків, 7 правнуків і 8 пра-правнуків. Похорон відбувся 12-го квітня 1991 року на цвинтарі Кальварія в Толідо, Огайо. Вічна Йому Пам'ять!

Іван Вельґан, секр.

Отець Мітрат **ВАСИЛЬ СЕРЕДОВИЧ**, член УНС Відд. 39-го Т-ва „Українська Січ" в Сиракюзах, Н.Й. помер 20-го березня 1991 року на 83-му році життя. Нар. 1908 року в селі Свидниця, пов. Яворів, Україна. Членом УНС став 1961 року. Залишив у смутку брата Михайла з дружиною Іриною, племінника Марка з дружиною Джулією і сином Юліяном, кузинів: Софію Зентак з дочкою Миросею, Анну Сушко з мужем Михайлом і синами Даном й Ігорем та родину в Україні й Польщі. Похорон відбувся 23-го березня 1991 року на цвинтарі Української Католицької Церкви Ім. св. І. Хрестителя в Сиракюзах, Н.Й. Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

МИКИТА ДЖУЛИК, член УНС Відд. 245-го Т-ва „Запорозька Січ" в Трентоні, Н.Дж. помер на 92-му році життя. Нар. 1898 року в Україні. Членом УНС став 1954 року. Залишив у смутку дочку Антоніну Вайнґарт, шість внуків і вісім правнуків та три сестри на україні і дальшу родину. Похорон відбувся 12-го квітня 1991 року на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж. Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Мартиненко, секр.

ОЛЬГА ЯРИОЛА, член УНС Відділу 15-го Т-ва „Україна" в Вашінґтоні, Д. К., померла 11-го березня 1991 року на 72-му році життя. Нар. 1918 року в Вербицях, Україна. Членом УНС стала 1953 року. Залишила у смутку живучих в Україні — сина Семена Пушкаря, невістку Параню і внуків Наталку і Володимира. Похорон відбувся 12-го квітня 1991 року на цвинтарі Маунт Олівет у Вашінґтоні, Д. К. Вічна Йому Пам'ять!

Остап Зинюк, секр.

ЮРІЙ СЛІПЕНЬКИЙ, член УНС Відд. 439-го Ім. Е. Коновальця в Садбирі, Онт. помер 27-го березня 1991 року на 72-му році життя. Нар. 25-го листопада 1919 року в селі Надгірянка, Україна. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дружину Надію, дочку Дарусю і три внучки. Похорон відбувся 2-го квітня 1991 року на римокатолицькому цвинтарі в Садбирі, Онт. Канада. Вічна Йому Пам'ять!

В. Зацерковний, секр.

МИХАЙЛО ЛАПІК, член УНС Відд. 161-го Ім. св. Василія в Ембридж, Па. помер 26-го березня 1991 року на 73-му році життя. Нар. 3-го березня 1918 року в Берн Фоллс, Па. Членом УНС став 1936 року. Залишив у смутку дружину Мері Лапік. Похорон відбувся 28-го березня 1991 року на цвинтарі св. Петра і Павла в Ембридж, Па. Вічна Йому Пам'ять!

Василь Гладьо, секр.

СТЕПАН ГЛУЩАК, член УНС Відд. 44-го в Нортгемптоні, Па. помер 4-го квітня 1991 року на 66-му році життя. Нар. 19-го жовтня 1924 року в Нортгемптоні, Па. Членом УНС став 1942 року. Залишив у смутку дружину Павлину, сина Степана, дочку Галю, брата Реймонда і сестру Нестер. Похорон відбувся 8-го квітня 1991 року на цвинтарі Ґрін Семетері в Слетінґтон, Па. Вічна Йому Пам'ять!

Мартин Шишка, секр.

АННА МАРКО, член УНС Відд. 5-го Т-ва св. Миколая в Асторії, Н.Й. померла 19-го березня 1991 року на 92-му році життя. Нар. 1-го серпня 1898 року в Асторії, Н.Дж. Членом УНС стала 1934 року. Залишила у смутку внуків Христофора, Матея, Дану і Анастазію. Похорон відбувся 1-го квітня 1991 року на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й. Вічна Їй Пам'ять!

Маріон Климишин, секр.